

"DVA "MODERNA NAPOLEONA", Hitler in Mussolini, sta prerokovala poraz vsemu nefasističnemu svetu. Kje sta sedaj, in pa njun fašizem? Le čemu se naši domači fašisti iz takih zgod nič ne nauče, to ljudem, ki so za mir, nikakor ne gre v glavo.

Zedinjene države Evrope si Churchill napačno zamišlja

Enotnost Evrope potrebna, toda ne v vojne namene. — Spor med zavezniki radi bodočnosti Avstrije in Nemčije. — Politčne intrige v Sredozemlju

Zborovanje za ustanovitev Zedinjenih držav Evrope, ki se vrši v Amsterdamu na Nizozemskem, je neuradno. Toda udeleženci, ki so na njemu razpravljali, so uradni ljudje. Glavni "promoter" tega zbora je voditelj angleške torijske stranke Winston Churchill. Pozdravne govore so imeli predstavniki vlad zapadne Evrope, dasi vsi "neuradno".

Nočejo poloma

To vlogo so prepustili sedanjemu evropski in drugi oblastniki Churchill, zato, ker ni več glavar imperija britanskega cesarstva temveč le vodja opozicije proti Atleejevi-Bevinovi vladi. Churchill je za zedinjenje Evrope iz prav tako sebičnih namenov kakor jih imajo angleški toriji od vsega začetka.

Po prvi vojni so ustanovili proti boljševizmu cordon sanitaire. Bil je sicer šibek obroč, a je zadostoval. Sedaj več ne drži. Kajti Rusija je s svojimi zaveznicami danes v osrčju Evrope in Churchill ter Truman bi jo rada v imenu demokracije, krščanstva, svobodnega podjetništva in takih stvari ustavila. Tudi Marshallov plan določa nekako evropsko unijo, toda si ne upa predaleč, ker dvomi v uspeh. Churchill neuradno pa gre lahko dalje, kajti če bo polom, bodo nosile odgovornost zanj neuradne osebe.

Kaj naj bo evropska unija?

V svojem govoru zadnje nedelje v Amsterdamu je Churchill pred okrog 800 delegati in pred množico 30.000 ljudi poudaril, da kar on želi, je res združenje evropskih dežel v skupno enoto. Ob enem je naglašal, da je ne priporoča iz kakih zlih nagibov. Ne snuje je proti katerikoli državi na svetu. On je za povratek Evrope v njeno staro slavno prošlost, v kateri je ona vladala ves svet.

Ta Evropa po njegovi zamisli naj bo pod vrhovnim vodstvom Anglije in v drugi vrsti Francije. Ali bi v slučaju, da se za tako unijo zapadnoevropske dežele zedinijo, zvezi tudi Nemčijo zraven, je še vprašanje. Anglija je pri volji, da se jo sprejme, še bolj pa neuradni ameriški opazovalci, ker smatrajo, da samo Nemčija bo lahko spet postala dovolj močna oboje država v Evropi, ki bo kos "zajeziti komunizem".

Franciji, ki imajo z Nemčijo bridke skušnjave, pa dvomijo, kajti močna Nemčija se bo spet lahko prav tako vrgla nanje kot na Rusijo. Torej Francija bi rajši ne namirala njen vladajoči sloj, da ji Zed. države jamčijo napačno Evropi varnost pred napa-

KLANJE, KI GA UGANJA REAKCIJA NA GRŠKEM, ŠKANDAL ZA VES SVET

Grško vlada monarhistični režim, prav tak kakor je bil pod Mussolinijem v Italiji. Bi že davno propadel, ako ga ne bi tik ob kancu vojne z Nemčijo rešil angleški armadni kor, ki ga je tja poslal Winston Churchill, da ohrani Grčijo za kralja in za anglosaško trdnjavo v Sredozemlju.

Ko je Anglija — po porazu torijske stranke uvidela, da starega reda v Grčiji ne bi mogla ubraniti pred njenim ljudstvom, ki je zahtevalo preobrat, se je obrnila na Zed. države, češ, ako hočete varovati svoja oljna polja v tem kraju sveta, ki so sedaj vaša, prevzemite tudi stroške, ker Anglija jih več ne zmore.

S pomočjo onih, ki sedaj kontrolirajo politiko naše vlade, je predsednik Truman proglasil svojo doktrino "borbe proti komunizmu vsepovsod po svetu". Za prvi od nas zaščiteni deželi je proglasil Grčijo in Turčijo.

V obema smo z našo intervencijo že nad leto dni.

Na Grškem je civilna vojna še vedno razplamtena, dasi bi morala na podlagi obljub naših vojnih poveljnikov in na podlagi izjav državnega departamenta končana že minulo leto.

Nedvomno, Grčijo ne varujemo radi demokracije, ker je v nji pod kraljevo vlado ni. Sedanji politiki zvezne vlade je Grčija potrebna edino radi drugih interesov, ki nimajo z demokracijo nobenih stikov.

V tej napetosti v Grčiji se je dogodilo, da je bil od atentatorja ubit justični minister monarhistične vlade Ladas.

Nato je vlada podvzela masne eksekucije. Dala je pomoriti po 40 do sto in več ljudi na dan iz onih vrst, ki so se leta 1944 potegovali za republiko in delovali proti obnovitvi monarhije. Dasi pri tem niso izvršili nikakega nasilja, vendar so bili obsojenci poslani v razne ječe in v jetniške tabore na otoke. Največ izmed njih pa so jih vpisali pod policijsko nadzorstvo.

Te ljudi sedaj grška rojalistična — od Amerike in Anglije podpirana vlada na debelo pobija, zato ker je nekdo ubil njenega takozvanega justičnega ministra.

Dejanje je storil neki posameznik in nobenih dokazov ni, da bi ga kdo najel izvršiti umor. A minister je padel in zaradi njegove smrti je moralo dati življenje na stotine najboljših sinov grškega naroda. V dnevi od 6. maja naprej so udri orožniki ponoči v njihova stanovanja, druge odvlekli iz jetnišnic in jih pobijali drugega za drugim. Čemu? Tako so vpraševali ameriški in angleški častnikarji. Mar zato, ker je nekdo ubil ministra justice? Zgolj da se vlada maščuje?

O, ne, mi smo te ljudi poslali v smrt za njihovo ustajo, ki so jo hoteli vprizoriti pred štirimi leti!

Mnoge izmed teh je imel rojalistični režim v ječi do sedaj — štiri leta torej, in kar naenkrat pa jih je pomoril.

Angleška sedanja vlada, ki je teh homatij velika kriva zato ker jih pomaga Ameriki podaljševati, se sedaj nad klanjem brezmočnih žrtev v Grčiji zgraža. Obsoja to inkvizicijsko morilno orgijo Daily Herald v Londonu in mnogo poslancev.

V Zed. državah ni bilo nikakega posebnega hrupa. Naša vlada je tam začela politiko ohranitve rojalistov in fašizma, ki ga monarhisti uganjajo, in tako se vladnim krogom pobijanje Grkov ne zdi prav nič škoda. Saj zato smo vendar grško vlado oborožili, da ubija!

A pride čas, ko bo zgodovina tudi v naši deželi to poglavje barbarstva in politiko zvezne vlade resnično in pravično opisala.

Česa se Zed. države boje, ko imajo vsa bogastva pod sabo?

Kongresnik Mundt, ki je v poslanski zbornici važna osebnost, si zelo prizadeva za potlačanje neameriških aktivnosti. Torej za pobijanje vsega tistega gibanja, ki ga označujejo za radikalizem ali kakor že.

Ampak ta isti kongresnik, ki apelira za čim več pripravljenoosti na vojno, ali za vojno, kot se že vzame, je ob enem poudaril, da imajo Zed. države in ostale dežele po svetu v primeru s Sovjetsko unijo in njenimi enajstimi "satelitkami" 92.6 odstotkov vse oljne produkcije na svetu v svoji oblasti. In pa 90.7 odstotkov vseh znanih oljnih vrelcev.

Ako so te številke iz raznih uradov zvezne vlade točne, ne more biti USSR s svojimi zaveznicami nikomur nevarna, saj kar se zrakoplovstva in motorizirane armade tiče.

Dalje ista statistika, ki jo je objavil kongresnik Mundt pravi, da posedujejo 91.5% topilnic za rude, predvsem bakra.

V deželah, ki ne spadajo v sovjetski blok, oziroma so proti njemu, živi glasom istega vira 87.5% svetovnega prebivalstva. 84.8% svetovne premožne produkcije je v deželah, ki ne spadajo v sovjetski orbit, dalje 82% železne rude, 70.9% pridelka pšenice itd.

Torej čemu se bati ostalih 12.5 odstotkov svetovnega prebivalstva, ko imajo komaj po nekaj odstotkov raznih rud v primeri z ostalim svetom?

Zakaj taka vojna histerija v Zedinjenih državah, če pa naš dosednji sovražnik nima ne letal, ki se bi mogla primerjati z našimi, ne bojne mornarice, ne roparjev, oziroma pa industrije, ki se bi mogla primerjati z našo?

Sicer te statistike niso zanesljive, čeprav vemo, da je ameriška industrija zmogla ogromno producirati. Amerika ima res oljna polja vsepovsod, letalska oporišča križem sveta in pa prsta morja. To je dobro, ako se bi vse to uporabljalo v mirovne, ne pa v militaristične namene.

Zapadna Evropa, skupno s Severno in Južno Ameriko, z Azijo in Afriko, bi se morala zediniti za mir, ne pa križati z ameriški propagandisti vred kot da je vojna na pragu in da čimprej jo prihemo, toliko bolje.

Sovjetska unija izjavlja, da vojne ne bo, kar se nje tiče. Torej čemu ne bi tudi mi imeli rajše mirovne kakor pa vojne govore? Posebno če imamo vsake stvari od 80 do 99 odstotkov več kakor pa sovjetski blok.

Wallace bo govoril

Vodja novega progresivnega gibanja — Henry A. Wallace — bo govoril v Detroitu v četrtek 13. maja v Olympia areni. Shod se prične ob 7:30 zvečer.

Vsi Slovenci so vajeni, da se tega zborovanja udeležijo in da agitirajo med drugimi delavci, tako da bo udeležba res velika manifestacija za mir in napredek.

KOMENTARJI

Zbira in presoja urednik

Winston Churchill ustanavlja "Zedinjene države Evrope". Toda za zedinjenje proti sovjetski zvezi — ne pa Evropi v korist. Na tem njegovem zborovanju v Amsterdamu so bili tudi "zastopniki" Jugoslavije, Romunske, Poljske in drugih "sovjetskih satelitk". Seveda, kandidati za trone in za ministrske stolčke, ki so sedaj v begunstvu. Ideja združenih narodov Evrope je že stara. Angleški imperialisti jo niso nikdar podpirali. Evropo so hoteli razdružiti. A danes, ko jim gre Sovj. unija na živce, bi radi proti nji svojo zvezo. In zanjo je tudi ameriški vladni aparat, zato da se "komunizem" zajezijo. Torej stara igra, stara metoda pod novim plaščem.

V Frankfurtu v Nemčiji so ameriški vojaki udri v kempu židovskih brezdomcev in AP poroča, da so to storili za zatiranje črne borze. Zidje v dotični kempu da baje prodajajo jestvine, tobakne izdelke, omamila, tuje valute, gasolin itd. Ampak prav takih prestopkov se dolži tudi ameriške vojake in častnike v Nemčiji. Morda pa Židom niso kos v konkurenci, pa so udarili radi tega po njih?

Skofje metodistične cerkve, 33 po številu, so dobili višajšnje plače s \$7,500 na \$9,000 na leto. Poleg tega jim je bila zvišana izredna doklada za vzdrževanje doma s \$1,800 na \$2,000 na leto. V primeri s plačami katoliških škofov to zvišanje ni veliko in je prvo v osmih letih. Toda baš radi tega je i to dokaz, da gazimo globlje v inflacijo.

V Ljubljani so nedavno spet obsodili nekaj ljudi v smrt, vsled špionaže in službovanja tuji državi. Ta "tvoja država" je v Jugoslaviji še vedno Anglija, ki je imela v nji najboljšo špijonsko službo in armado plačanih intrigantov. Obravnava v Ljubljani je spet dokazala, da se Angliji s prevratom še niso sprijaznili in da upajo priti s svojim vplivom nazaj na Balkan. Obsodba pa nam ob enem pričča dvoje: da je v Jugoslaviji še vedno takih ljudi, ki četudi so na visokih vladnih mestih, so še vseeno na prodaj kaki drugi deželi. In pa, da bo zelo dolgo, predno se jugoslovanski birokrati privadijo dejstvu, da nazaj več ne gre.

Palmiro Togliatti je 5. maja v Rimu dejal, da so vzrok porazu levičarskega bloka duhovniki, ker so ljudstvo strašili s pogubljenjem v "večni ogenj", ako ne bi glasovali za klerikalne kandidate.

Klerikalci so zmagali, duše so sedaj proste iti v nebesa, toda v Italiji so si nebesa s to zmago zavarovali kar na tej zemlji tisti, ki jih bednim in zatiranim šele na onem svetu obetajo. Ne bo šlo. Ljudstvo se strezuje. Gospodarjev je strah. Ni jim za večni raj vrh oblakov. Kar tu — "v tej solzni dolini" bi si ga radi ohranili.

V Angliji so monarhisti celo taki ljudje, ki se sempatja označujejo za socialiste. Navdušujejo se za svojo dinastijo ob vsaki priložnosti. Stane jih milijone dolarjev na leto. Pa nič zato. Njim je kralj simbol imperija, kraljica simbol vzornega družinskega življenja. Zato je moral iti Edvard v pozabnost — a mu gmotno kajpada tudi ni sile. Prestolonaslednici Elizabeti so na ljudske stroške opremili njen privatni dvorec. Stroški znašajo samo za hišno opremo \$200,000. (Konec na 4. strani)

Nekaj o naših stvareh

Priredba v Waukeganu v korist Proletarca je bila triumf. Dvorana je bila polna, in s tem je veliko rečeno, kajti Slovenski narodni dom v Waukeganu je eden izmed največjih slovenskih auditorijev v Ameriki.

To je bil res glasbeni festival, kakršni so med Slovenci v Ameriki izredno redki.

Peli so trije pevski zbori ("Naprej", Milwaukee, "France Prešeren", Chicago, zbor waukeganskega narodnega doma in pa skupina pevcev in pevk zbora "Zarje" iz Clevelanda.)

Več o sporedu bo v prihodnji številki.

Joško Oven je govoril o svetovnem položaju in za v prid ohranitve Proletarca, ki se mora v teh časih inflacije boriti z velikimi ekonomskimi težavami.

Spored je vodil Paul Bartel, bivši predsednik ABZ in podpredsednik Slovenskega narodnega doma. Dom je dal dvorano za to priredbo brezplačno. Enako so sodelovali vsi pevski zbori — to je — pevci in pevke brez odškodnine in še zapravili so po vrhu.

Naši prijatelji in prijateljice Proletarca v Waukeganu in North Chicago so delali ves dan kakor za stavo in mnogi izmed njih pa so imeli obilico poslov tudi s pripravami. In so sklenili, da bodo to delo opravili brez da bi položili zanj kake račune.

Se nikoli ni bilo v korist Proletarca tako velike priredbe kakor je bila ta, razen indirektno, ko se je prebitik delil.

Poleg pevcev iz raznih krajev smo videli v dvorani obilno udeležencev tudi iz Milwaukeeja, Chicaga itd.

Zares, bil je lep dan — v dvorani ob petju namreč — a zunaj je ves čas deževalo in se smerilo.

Joško Oven se je v imenu Proletarca vsem navzočim zahvalil za sodelovanje in udeležencem. Paul Bartel pa je ugotovil v svojem uvodnem govoru, da ne bo nikomur žal vstopnine (bila je \$1 za osebo), ko bo koncert končan. In res nikomur ni bilo. Kje pa moreš dobiti toliko ubranega petja ob tako nizki ceni kakor ga je bilo tu! Kaj, če bi morali stroške tistim, ki se trudijo, plačati? Potem bi bil tak koncert med nami nemogoč!

O podrobnostih, kot že rečeno, bo o tem koncertu svoj veliki trud popolno priznanje in iskreno zahvalo. Več gradiva v prihodnji številki. Tu naj znova poudarimo, da zasluži vsi do enega, ki so sodelovali, za

Industrialni nepokoj v tej deželi narašča

Skoro vsi voditelji unij so izpolnili določbo, ki pravi, da mora vsakdo izmed njih merodajni oblasti izjaviti, da-li je ali ni komunist. Ogromna večina je rekla, da nimajo z "rdečkariji" drugega opravka kot da se borye proti njim. In tudi tisti, ki tako izjave niso poslali, so konservativci, a se jim je za malo zdelo, da naj bi se le odbornike unij sililo v take komedije, ne pa tudi delodajalce.

Ni ga unijskega gibanja na svetu, ki bi bilo tako konservativno kakor je ameriško. In dasi je vpitja v kapitalističnem tisku in v radiu o njemu toliko, kot da je že vse pod "rdečo" kontrolo, vsakdo ve, da v tej deželi ni nobenega takega znanega unijskega voditelja, ki se bi agitiral za eno ali drugo kapitalistično stranko.

Vzlic temu so unije z gospodarji v bojih, a v politiki sledijo njim in jim služijo.

Koncem minulega tedna so železniške družbe nehale sprejemati tvor, ki se lahko pokvari, ako ga ni mogoče kmalu dostaviti. N. pr. razne zelenjave in sadje. Vzrok je, ker so tri bratovščine železničarjev sklenile lajzejevati svoje zahteve s stavko, ker jih s pogajanjmi niso mogli.

Vladni ljudje so jim zapretili, da ako vržejo deželo v teh kritičnih časih iz reda in v kaos, bo predsednik Truman v imenu vlade "prevzel" železnice, kot je n. pr. svojočasno "prevzel" prvotovniško železnico.

To je dne 10. maja ob 12. polodnevno storil.

Bratovščine železničarjev so konservativne. Med njihovimi odborniki bi "rdečkarja" ne našel z lučjo ob belem dnevu. A vendar se poslužujejo v boju za zboljšanje življenjskih razmer svojega članstva na industrialnem polju enakih sredstev kakor "komunisti" v evropskih deželah in v Koreji. In kapitalisti prav takih metod tukaj kakor v ostalih državah, ako ne še hujših.

Tendence zveze ameriških industrialcev je unije kolikor največ mogoče umičiti, ali jih saj za dolgo dobo oslabbiti.

Letos in skozi zadnjih par let je bilo veliko stavk izgubljenih, ali pa je bila zmaga unij tako neznatna, da niso pridobile ni-

ti z daleč pokrile tega kar so delavci vsled stavkanja izgubili.

Unije železničarjev so močne in bodo ohranjene neglede kako se spor konča. Drugače pa je z velikimi industrialnimi unijami. Ena izmed njih — unija klavniških delavcev (CIO) je v sedanji stavki ne več toliko v borbi za zmago temveč za obstanek. Mesni trust se je zaklel, da je jo uniči. Slično proti uniji jeklarskih delavcev, ako se bi podala v boj, in tudi uniji avtnih delavcev. Unija tiskaršnih stavcev je vsled dolgotrajne stavke oslabbena posebno finančno. In tako bi lahko naštevati še dolgo. V deželi tli, inflacija narašča in propagande proti delavstvu je vedno več.

PROLETAREC

LIST ZA INTERESE DELAVSKEGA LJUDSTVA.

IZHAJA VSAKO SREDO.

Izdaja Jugoslovanska Delavska Tiskovna Družba, Chicago, Ill.

GLASILO JUGOSLOVANSKE SOCIALISTIČNE ZVEZE
NAROCNINA v Zedinjenih državah za celo leto \$3.00; za pol leta \$1.75;
za četrt leta \$1.00.
Inozemstvo: za celo leto \$3.50; za pol leta \$2.00.

Vsi rokopisi in oglasi morajo biti v našem uradu najpozneje do ponedeljka popoldne za priobčitev v številki tekočega tedna.

PROLETAREC

Published every Wednesday by the Yugoslav Workmen's Publishing Co., Inc. Established 1906.

Editor: Frank Zaitz

SUBSCRIPTION RATES:

United States: One Year \$3.00; Six Months \$1.75; Three Months \$1.00.
Foreign Countries: One Year \$3.50; Six Months \$2.00.

PROLETAREC

2301 S. Lawndale Avenue CHICAGO 23, ILL.
Telephone: ROCKWELL 2864.

Nemški delavci v "biconiji" hočejo več hrane ne pa ničvrednih mark

Čim je stopil v veljavo Marshallov načrt za rekonstrukcijo zapadne Evrope, v kateri je tudi "biconija" (anglo-ameriška cona okupirane Nemčije), so se v nji dogodile koncem aprila in v začetku maja velike stavke, ki so pomenile za našo vojaško in ekonomsko oblast veliko zadrego.

Kajti da-si v zapadni Nemčiji ne dobe komunisti med delavstvom v raznih volitvah več kot kakih 5 do 15 odstotkov glasov, je pa vendar zastavljalo skoro vse delavstvo, torej tudi tisto, ki je proti Sovjetski uniji in sovražno komunističnim strankam.

Vzrok je — delavci so lačni in hočejo več živeža, ne samo več dela.

Zed. države so morale prevzeti od Anglije v Nemčiji ves živilski problem, ker angleška vlada nima hrane niti za svoje prebivalstvo in ne denarja, da bi živež za svoj del Nemčije kupovala drugje.

Tako je ameriška vlada z odobritvijo kongresa prevzelo odgovornost preživljati Nemce v svoji, v angleški in v francoski coni. Lani je v ta namen potrošila okrog 800 milijonov dolarjev, a je bilo premalo in nemški delavci se se podali demonstrativno v boj za več kalorij in vitaminov ter za manj papirnatih mark, s katerimi ne morejo ničesar kupiti.

Kmetje v Nemčiji (v biconiji) s svojimi produkti nočejo na trg, ker jih ne marajo prodati za marke. Ako jim prineses kakšno drugo stvar v zameno — blago, obuvala, kolesa, tedaj so ti na razpolaganje za pogajanja. Za marke se ne menijo, vsled svojihkušenj z njimi po prvi svetovni vojni.

Poročevalec radio omrežja CBS je dne 5. maja poročal iz Berlina, da četudi se za te stavke v biconiji dolži komuniste odgovornim, je več kot jasno, da jih oni niso povzročili. Je pa razumljivo, da jim v njihovi propagandi dobro služijo.

Nemški listi v Berlinu, ki izhajajo z licenco sovjetskih oblasti, odgovorjajo onim nemškimi listom v rajhu, ki so pod anglo-ameriško cenzuro, da nemški delavci v sovjetski coni niso lačni, ker dobe vsako opoldne obilen topel obed. In zato tam ni stavk. Tako se torej vojna v Nemčiji po treh letih zmage nadaljuje sedaj deloma med Nemci samimi, najbolj pa med zavezniki — Nemcem in svetovnemu miru v škodo.

Zanetitev nove vojne ne bi prinesla nobeni deželi drugega kot še več uničenja

V Zed. državah so pod pokroviteljstvom Trumanove doktrine povzročili razni hujskači toliko vojne historije kot je ni v nobeni drugi veliki civilizirani deželi.

Moskva je že lani označila za vojnega provokatorja tudi Johna Fosterja Dullesa, ki ga ima republikanska stranka za svojega glavnega svetovalca v vnanjepolitičnih zadevah. Udeleževal se je na Trumanovo in Marshallovo povabilo (ker imajo republikanci večino v kongresu) konferenci v Londonu, Parizu, v Berlinu in drugje, na katerih sta skupno z republikanskim senatorjem Vandenbergom iz Michigana skovala takozvano dvostrankarsko ameriško vnanjo politiko. Seveda s pristankom predsednika Trumanasa ter državnega tajnika Marshalla, ki želita sodelovanje republikanske stranke v glavnem radi "mrzle", živčne in ekonomske vojne z Moskvo in sovjetskim blokom.

Ta isti takozvani ekspert v politiki svetovnega trenja — John Foster Dulles, je na zborovanju škofov metodistične cerkve, ki se je vršilo minul teden v Bostonu, govoril za mir. Ako zmaga v prihodnjih volitvah republikanska stranka, bo novi predsednik — tako pričakujejo, imenoval Dullesa za državnega tajnika. V svojih govorih in člankih skozi že več kot leto dni je podžigal "javno mnenje" proti Rusiji kolikor je mogel. Njegova metodistična cerkev mu je to zamerila, ker smatra, da bi bilo boljše govoriti za mir kot pa razglašati razne možnosti za tretjo svetovno vojno. In tako je bil na konvenciji metodistov povabljen tudi on, da pove, če ne bi bilo pametnejše in bolj krščansko delati za spravo med vladami kot pa gnojiti politični in ekonomski teren za novo krvavo katastrofo po svetu.

Dulles se je odzval in metodističnim škofom in laikom zagotovil, da je za mir. In priznal je, da je v naši deželi res vojna historija, ki jo je treba ustaviti. Priporočal je: pošljimo vladi, kongresnikom, senatorjem in časopisom milijone pisem s klicem, naj delujejo za mir. Naj ljudstvo pomirjajo, da ne bo zdvijalo in se v sveži "navdušenosti" pognalo v vojno.

Ko so zunaj zborovalne dvorane bostonski študenti demonstrirali proti Dullesu, ker vodi republikansko stranko v vojne zaobljube, je on torej svojim sovornikom govoril o miru in za mir.

Toda njegovo priporočilo, kako si mir lahko zagotovimo, je rešeto, ki ne drži vode. S pisni kongresnikom, trgovski komori, zvezi industrialcev in predsedniku Trumanu lahko izrazimo svojo voljo za mir, toda treba je odstraniti vzroke, ki ga ogrožajo.

Na tem polju bi newyorški politični in ekonomski magnat Dulles lahko veliko storil. Toda dosedaj — z izjemo na konvenciji metodistične cerkve — je pomagal k vojnemu hujskanju in radio-omrežja, časopisi in filmski novinarji so ponavljali njegove izjave, pretnje in komentiranja.

Sedaj je Dulles priznal, da Sovjetska vlada ne tišči in ne izjavi v vojno. Prvič, ker ima velik del svoje dežele razbite in drugič, ker vojne ne potrebuje in to on poudarja — posebno pa go to naglasili predstavniki USSR na praznik prvega maja.

Vendar pa je Dulles navzočim škofom in drugim predstavnikom metodistične cerkve naglašil, da svojega mnenja o sovjet-

VOJNI MERJASEC, lobanje, vojni hujskač in znak zlatega teleta

Zmanjšavanje industrialnih nesreč v malih tovarnah in obratih

Ni dolgo tega, ko je bila v teku kampanja, katere cilj je bil znižanje nezgod v malih tovarnah in obratih. V kampanji prirejani v posameznih državah, je sodeloval tudi delavski department. Ime kampanje je bilo "varni obrat".

Kot izkazujejo nedavno objavljene številke Delavskega departamenta, se pripeti 70% vseh industrialnih nesreč pri delu v malih tovarnah, katerih ne doseže gibanje za uvedbo varnega obrata, kakor večje tovarne. Zato pa so tudi poškodba, ki jih utrpeli delavci majhnih obratov, največji tovrstni problem dežele.

Inspekcijskim oblastem nudi delavski oddelek vzgojni material, ki pomaga v prizadevanju zmanjšanja nezgod pri delu v gotovih industrijah. Posebni sezname in navodila v poljudnem jeziku kažejo, kako se je ogniti nezgodam v malih industrijah proizvodnje zlatine, opreme, pohištva, opeke itd. Po potrebi je tozadevni urad Delavskega departamenta pripravljen nuditi navodila proti nezgodam za razne male industrije in obrate, obrti in poklice.

Delavski urad, ki ima v svojem področju skrb za omejitev industrialnih nesreč, je v teku kampanje imel razgovore z nadzorniki državnih delavskih oddelkov, ki zvezi in svojih nazorov za boj proti komunizmu ni prav nič spremenil. Smatra le, da si lahko postavimo med zapadom in vzhodom nekako mejo in nato pustimo drug drugega v miru — oni nas, mi njih.

Za svetovni mir je bil torej ta Dullesov govor prav neznamen prispevek.

On je predstavnik krogov, ki gospodarijo na Wall Streetu in s tem sedaj tudi v Washingtonu. In njim je za profite, za obvarovanje svojih bogastev v latinski Ameriki, v Sredozemlju, v Aziji in kjerkoli. Zavedajo se, da je sovjetski blok privatna bogastva in njih podržavil. Isto bodo njegovi pristaši storili kjerkoli se jim bo posrečilo zmagati, n. pr. na Kitajskem ali kjer že. Zato so profitarji za zrušenje te nevarnosti in smatrajo, da jim tega namena ne bo mogoče doseči drugače kakor z vojno.

Henry Wallace je govoril nekako ob istem času kakor Dulles v Bostonu. Wallace je bil na velikem shodu v Oklahomi, ki pa go ga mu organizirani zlikovci v veliki meri pokvarili z "zborna recitacijo", da njegove stranke nočejo, ker je predeča zanje.

Nato je govoril Wallace v Peoriji v Illinoisu. Obe veliki dvorani, ki imata po okrog pet tisoč sedežev vsaka, sta mu bili odklonjeni. Dobili so končno le malo dvorano, v kateri je prostora samo za 600 oseb.

Njim je dejal, da so Zed. države le še par blokov stran od fašizma. In ako se bo sedanja politika dvostrankarske (demokratske-republikanske) koalicije nadaljevala, ne bo dolgo, ko bomo v njemu.

Vzrok temu pogrezanju v reakcijo je Trumanova-Vandenbergova vnanja politika, monopoli, ki so si osvojili gospodarstvo te dežele, in skrajno reakcionaren kongres.

Wallace veruje, da bi naša in sovjetska vlada lahko sklenile delovni sporazum, ki bi svetu varoval mir. Ne izgleda pa, da so naši monopolisti, ki grade nove svetovne kartele za kontroliranje prirodnih virov in mednarodnih trgov, pri volji misliti ali pa skleniti mir drugače kot pod svojimi pogoji. In njihov evangelij je izkoriščanje bogastev kjerkoli na svetu — ne za ljudski blagor temveč za privatni profit. Ako bi to hotele in znale razumeti tudi ameriške delavske unije, pa bi bila zmaga za mir v prihodnjih volitvah zagotovljena. Toda neglede na nazadnjaštvo voditeljev strokovnih delavskih organizacij — navaden človek je v večini in ako hoče, bomo v predsedniških volitvah vseeno lahko zmagali za mir in socialno pravičnost.

delkov, da se prepriča o potrebi rešitve izrecnih problemov in o koristnosti uporabe najnovejših metod zniževanja nezgod v posameznih industrijah.

Vsaka tovarna ali delavnica mora šveda najprej pregledati svoj seznam nesreč prejšnjih let. To pomaga nadzornikom, da sestavijo tabelo, ki kaže kaj je vzrok večine nezgod in koliko stanje. Križ je, kar mnoga mala podjetja ne vodijo seznama nesreč v svojem obratu. Tem je pojasnjeno, da je zelo važno zanje ako vodijo rekorde glede tega. Če treba dobe tudi potreben pouk o tem.

V času vojne se je uvedlo mnogo varnostnih naprav in metod, ki so koristne in katere se skuša uvesti tudi v male obrate ter male delavnice. Posebno je potrebno, da so delavci sami seznanjeni z metodami, katere jih obvarujejo pred nezgodami. V tem pogledu izurjeni nadzorniki ali tovarniški nadzorniki pa tudi lahko preprečijo veliko število nesreč. Male tovarne same so bile vzpodbujane, da podelijo nagrade za izredno zmanjšanje nezgod pri delu v njih podjetjih ali delavnicah.

Program za znižanje nezgod predvideva tudi ustanovitev odborov sestojecih iz delavcev in uprave. Naloga takih odborov je, da preiščejo vzroke nezgod.

se o istih posvetujejo z delavci pri gotovem varnem delu in v smislu skupnih nasvetov osvobodijo program varnosti, ki je koristen delavcem in malim tovarnarjem. Nadvse važno namreč je ako nosi odgovornost v obratu delavec sam s sodelovanjem in brigo delodajalca. Na ta način se bo mogoče doseči znatno znižanje nezgod pri delu v mali industrijah.

Mnoge države se zanimajo za nov način reševanja problema nezgod v mali industrijah. Odredile so posebne študije in pregled nesreč v gotovih predelih koder so situirane male industrije in vse izgleda, da se tako posamezne države kot zvezni delavski urad zanimajo zelo resno za znižanje in v doglednem času, za odpravo industrialnih nesreč, ki puste za seboj toliko pohabljenih, deloma onesposobljenih in tudi trajno poškodovanih delavcev, obenem pa pomenujo precejšnjo ekonomsko in produktivno izgubo za deželo.

—Common Council.

Pridite na sejo kluba Progressivne stranke

Chicago, Ill. — V ponedeljek 17. maja ob 8 zvečer se bo vršila seja kluba Progressivne stranke 12. warda v Ljudski soli na naslovu 2548 S. Homan Ave., soba št. 3. Vsi tisti, ki ste podpisali članske karte Progressivne stranke in živite v 22 wardi ste proseni, da se v ponedeljek 17. maja seje gotovo udeležite.

Na tej seji bo izvoljen stalni odbor kluba, kakor tudi kampanjski odbor za jesenske volitve. Pred nami je veliko dela, če hočemo, da bosta izvoljena Wallace in Taylor in drugi kandidati Progressivne stranke. Na to sejo so vabljeni tudi drugi, ki še niso člani Progressivne stranke. Sprejelo se jih bo na tej seji. Progressivna stranka potrebuje vas in vi potrebujete njo. Naj bo ta stranka iz ljudstva za ljudstvo. Ne pa tako kakor je pri starih dveh strankah, da na vrhu odločajo kdo bo kandidat v javne urade. Splošno ljudstvo pa nima druge prilike kakor voliti za "slona" ali pa za "osla". Torej ni čuda, če vlada taka vojna historija.

Če ste za MIR in blagostanje splošnega ljudstva, kar nedvomno ste, potem je vaša dolžnost in dolžnost vseh tistih, ki želijo mir med narodi in blagostanje za ljudstvo, da se pridružijo Progressivni stranki in po svoji moči pomagajo, da bo ta stranka prišla zmagovita pri jesenskih volitvah. Na svidenje!

Za odbor, Louis Zorko.

NE ČAKAJTE,

da prejmete drugi ali tretji opomin o potečeni naračnini. Obnovite jo čim vam poteče. S tem prihranite upravi na času in stroških, ob enem pa izvršite svojo obveznost

JOŠKO OVEN:

RAZGOVORI

Prvi maj je za nami. Razen nekaj večjih neredov v Italiji in Trstu je ta dan potekel mirno in v gotovih deželah v resnici kot častna manifestacija in praznik delavstva. Tudi v tej deželi smo ga praznovali — ali seve ne v tako ogromni obliki kot na primer v Evropi, ali vsacno na zelo časten način.

V "demokratični" Grški je bilo ustreljenih 54 vojnih ujetnikov, kateri so bili v ječi že zadnja tri leta. To niso bili fašistični sodelavci, prijatelji Hitlerja in Musolinija, ne — taki so rines na vladi! In ta vlada pobija sedaj tiste, kateri so tvegali življenje štiri leta v gorovju ter se borili za demokracijo na strani zaveznikov proti fašistom in proti domačim izdajalcem. Njih greh je bil — za katerega so izgubili življenje, ker so se postavili z orožjem v roki proti kraljevaškim fašistom in angleški armadi.

Kot pišejo naši ameriški časnikarski poročevalci brez sramu — bo v bližnji bodočnosti ustreljenih še tisoč partizanskih ujetnikov. Oziroma jih streljajo dan za dnem.

Kadar se bo v bodočnosti pisala zgodovina grške civilne vojne, ime naše ameriške demokracije ne bo na častnem mestu. Greja, kjer je bilo med vojno na strani Nemčije in Italije na tisoče domačih izdajalcev — je edina dežela, v kateri ni bil ustreljen niti eden teh lopovov. Danes se ti kraljevaški fašisti: šopirijo pod veliko frazo "demokracije", katere sedaj pokriva vso gnulobo — in streljajo tiste, ki so tvegali vso, da se jo ohrani.

Pri nas

Človek bi mislil, da se svet podira, tako je grmel v Ohio. Kot svetopisemski "Jožva" okrog mesta Jeribe, sta trobila kandidata Stassen in Taft, ter napovedovala vsak svojo zmago. No, ravno velike zmage ni imel nobeden — ali končna odločitev med njima bo na konvenciji republikanske stranke v mesecu juniju. Mi smo lahko brez skrbi. Nam ne bo nobeden naklonjen.

Pravijo, da se napoti predsednik Truman na agitacijo zase enkrat v mesecu juniju. Pot bo precej trda in mu bo težko prepričati volilce za nekaj kar ni kjer ni.

Čikaška "Tribuna" je že omenila, kot pravi — iz zelo zanesljivih virov, da svetujejo demokratični prijatelji predsednika Trumanasa, naj enkrat v jeseni prelomi diplomatske stike z Rusijo in s tem "fact accompli" stopi pred volilce ter v imenu in interesu dežele zahteva ponovno izvolitev. "Tribuna" pravi, da ne ve, kako se je Truman odločil. Koliko je resnice na tej trditvi, mi ne vemo, vemo pa to, da se bo skušalo z vsemi sredstvi, pa naj bodo še tako nizki, in to v obeh strankah — da preslepijo ljudstvo in pridejo do zmage.

S komunizmom že sedaj mažejo vsakega, ki ugovarja, da je vojna z Rusijo nepotrebna ali pa naravnost zločinska. Kar se tiče nas državljanov slovanskega pokolenja, izvzemši katoliških Poljakov, smo že tako na črni listi.

Radi tega je naša dolžnost, da storimo vse kar je v naši moči v tem boju — v boju, kateri bo odločilen — ali bo mir ali vojna. V premogokopu, v tovarni, doma in na ulici, kjer koli nas zanese noga, moramo delati za našo tretjo stranko. Kdor je prečital Wallacejev govor, katerega je imel na zadnjem shodu v Chicagu, ve kje stojimo.

Na našem delavskem polju je v resnici žalostno. Pred pragom smo enih najvažnejših volitev v zgodovini te dežele, in kaj imamo? Naše velike unije delujejo še vedno pod istim geslom: "nadarj prijatelje, kaznuj nasprotnike", kar pomeni demokrate in republikance. V CIO so se ugnezdili katoliški unionisti, katerim je socializem v vsaki formi — anatema. In kdor pozna našo staro AFL ve, da od njenega vodstva tudi ne moreš veliko pričakovati. Ali kot kaže zadnje čase gibanje članstva teh velikih organizacij, ne bo sledilo ukazom gospodarjev, Henry A. Wallace ima silno veliko prijateljev in volilcev med njimi. Marsikdo bo prihodnje jesen iz-

nenaden. Čas je, kot pravi Wallace, "to stand up, and be counted"!

V Španiji

Naši katoliški prijatelji bi nas radi prepričali, da je v tej deželi vse v redu. Na mojem obisku v Mehiki sem imel priliko govoriti z dvema španskima republikanoma, katerega se nahajata kot begunca v glavnem mestu Mehike. Oba sta imela univerzitetna mesta, prvi v Barceloni in drugi v Madridu. Povedala sta mi, da je beda v Španiji velika in da se civilna vojna nadaljuje — ter da so Francovi dnevi — šteti. Omenila sta mi, da bi bil Franco že davno vržen, če bi Združene države in pa Anglija storile svojo demokratsko dolžnost.

Zadnji teden sem opazil v knjigarni knjigo, katero bi si moral nabaviti vsak, kateri je zainteresiran v tem vprašanju. Imenuje se "The Spanish Story". Spisal jo je Herbert Feis. Stane \$3.50. O španski civilni vojni in o Španiji je bilo spisanih že nebroj knjig. Več tem sem že omenil v moji koloni. Ali knjige, kakor je ta, ki bi tako natančno in precizno pojasnila vse tiste manipulacije s Francovo vlado še nisem čital. Pisec te knjige ima verodostojne virov, kajti bil je svetovalec v državnem departamentu med letom 1931-44. Med drugim piše, kako je ameriški poslanik v Madridu izposloval skozil vsa vojna leta (1940-45) dovoljenje za pošiljanje olja, bencina in petroleja Francovi vladi, katerega ga je potem oddajala Hitlerjevi Nemčiji. Več o tem v enem prihodnjih člankov.

Naše aktivnosti

Prvomajsko slavnost je praznovan klub št. 1 JSZ v našem delavskem centru. Udeležencev je bilo precejšnje število, kateri so govornikom pazno sledili. Drugi dan, v nedeljo, so imele čikaške podružnice SANSa svojo veliko priredbo v prid svobodnemu tisku, katere se radi za poslastičnosti nisem utegnul udeležiti.

Na našem koledarju imamo še precejšnje število priredb in piknikov — enega tudi v korist Proletarca, kateri bo v soboto 17. julija na Keglovem vrtu v Willow Springsu, na katerega ste že sedaj vabljeni.

At Memoriam

Z žalostjo sem čital poročilo Johna Kriebla, da je umrl sodrug Avgust Komar. Pokojnik je bil ne samo zvest sodrug in delavec, ampak eden tistih, kateri ne poznajo počitka. Sodrugi v Clevelandu ga bodo težko pogrešali.

Casten mu spomin!

Tole mi ne gre v glavo?

Ako so stavke dogajajo v latinski Ameriki, ali v Evropi, se jih v tisku Zed. držav vedno označuje za "komunistično inspirirane". Kako to, da imamo tako velike in dolgotrajne stavke tudi v naši deželi, četudi so vse velike unije pod vodstvom konservativce, to ni nikakor ne gre v glavo! Tudi tega ne morem zapopasti, čemu se William Green in Philip Murray toliko gnjavita proti komunizmu, namesto da bi stopila na prste izkoriščevalcem, ki izpodkopavajo hujane unije!

PRIPOVEDNI DEL

VLADIMIR NAZOR:

NOVELE

(Nadaljevanje.)

— In kaj sedaj? — jih vpraša Civetta.

— Jožo bomo kaznovali.

— Kdo vam sedaj županuje?

— Nihče. Gospod, učen človek ste, bodite naš župan! — so dejali velikani.

— Bom! Da ne bi vstal več prepri med vami, razdelite zemljo. Vsakemu svoje!

Tako je rekel Civetta, kajti vedel je, da bo delitev sprožila še večje sovraštvo med velikani. In res, od tistega dne velikani niso več obdelovali njiv. Za vsako njivico so se pravdali, za vsako ped zemlje, celo za vsak kamen. Civetta je nalašč slabo županoval in še slabše sodil, samo da bi bil prepri še večji. Vino je prodajal velikanom za zmajeve zaklade in za živino, kolikor so jo velikani še imeli. Vole in zlato je pošiljal v Motovun in naročal županu, da se vrne v spremstvu velikana Jože.

Po dolinah okrog hriba Pasjeglavca so odmevale kletvice in žuganja sprtih velikanol.

14

Zločin velikana Jože

Prav kakor zmaji varujejo votlino, tako je velikani Joža varoval svojo dolino. Mesec dni je sam živel na njej, jezen ko stekel pes.

Nekega dne je vzel velikani Liberat vile in motiko in odšel v dolino. Prišel je do potoka, stopil čezenj in začutil pod nogami gosto, jedro zemljo. — Ta zemlja je moja in nikogar drugega. V raj na zemlji jo bom spremenil. Pšenica in koruza bosta rasli prihodnje leto na njej!

Zamahnil je z motiko in začel kopati.

— Liberat! — je zaslišal hrup glas.

Velikani Joža je stal pred Liberatom. Oči je imel krvave, lica blede. Ni bilo težko uganiti, da je ponoči slabo spal in se jezil.

— Joža! — je dejal Liberat, — pamet v glavo. Pusti me pri miru, da delam.

— Liberat, ta zemlja je moja! Izgubi se... Si slišal?

Takrat je Liberat potegnil iz nedrj velikano knjigo s pečati in z velikim križem na platnicah, pa je dejal: — Tole je napisal naš župan Civetta. Tukaj stoji črno na belem, da je dolina moja. Tako smo se velikani sporazumeli ob delitvi.

— Kakšno pisanje! Kakšen sporazum! Pojdi, sicer ti bo slaba predla! — zavpije Joža in mu porine pisanje iz rok.

Toda Liberat se ni ganil. Stal je, ko da so mu noge zakopane v zemljo.

Joža je skočil nadenj in velikani sta se pošteno spoprijela.

Dolgo sta se metala, vsa rdeča v obraz, divja in nasilna. Ves dan sta se prerivala sem in tja. Sonce je zašlo, pa ni videlo, kateri izmed velikanol bo zmagal. Mesec je vzel in se začudil, ko je opazil borbo dveh velikanol. Nazadnje je Liberat porinil Jožo daleč od sebe, da je padel z obrazom proti zemlji.

— Za nič nisi! — se mu je rogal Liberat. — Zdaj pojdi!

Joža je vstal in pokleknil. Iz potolčenega nosu in ranjenih ust mu je tekla kri. Oči so mu gorele ko lačnemu volku. Ves iz sebe je bil od velike jeze, pa se je nagloma pognal na noge in pograbil Liberatovo motiko. — In čeprav je tako... Zemlje ne dam... Vse, toda zemlje nikoli! — je zavpil Joža, zavihl motiko in jo z vso silo spustil na Liberatovo glavo. Liberat je zavjaval, se opotekel in zvalil na tla bled, krvav — mrtev.

15.

Zmaj

Sredi noči je zavreščala čarovnica nad hribom Pasjeglavca: — Velikani Joža je ubil velikana Liberata! — Velikani so skočili pokonci. Spreletel jih je velik strah. Stali so kakor čreda prestrašenih ovac. Zdelo se jim je, da hodi Liberatova senca okrog mesta. Dejali so: — Na tem prekletem hribu ne moremo več živeti. Kri je tekla; drug drugega bomo poklali ko volkovi. Takoj se preselimo! Zbežimo! — In dogovorili so se, da bodo pobrali zmajevo zlato in odšli nekam drugam, daleč od Jože in Liberatove sence. Odšli so v zmajevo pečino in začeli basati zlato v vreče. — Na lepem se je sredi hriba nekaj zgabilo. Zemlja je zabobnela in hrib se je stresel. Iz votline je pogledal zmaj. Zobe je kazal in bljuval ogenj iz oči in ust. Grmel je: — Proč, prepirljivi in pijanci! Moje zlato je samo za tiste, ki so dobri, složni in delavni, ne pa za vas!

Pošast je odprla žrelo, oni pa so se spustili v divji beg. Nikoli več jih ni videl hrib Pasjeglavca.

16

Vrnitev v Motovun

Ko je drugo jutro zgodaj Civetta vstal, je našel pred svojo hišo zbrane vse velikane, ki so ga čakali.

— Ljudje, kaj je novega? — jih je ogovoril motovunski tajnik, ko da ne zna šteti do pet.

Sivolasi velikani Tomaž je stopil predenj in se mu poklonil:

— Dobri gospod, pomagaj nam v zagati! Ne znamo skupaj živeti. Ne znamo biti svobodni. Zopet si želimo k svojim starim gospodarjem.

Civetti je srce poskakovalo od veselja, toda pokazal ni, da mu je kaj mar za to; dejal je: — Ne vem, če vas bodo gospodarji še hoteli.

— Se bolj poslušni in delavni bomo, kakor smo bili, — so odgovorili velikani.

Civetta je stopil v hišo in zaklical hlapcem: — Zmaga! Zmaga! Oyce se vračajo v stajo. — Poskakoval je in pel od veselja. Se leto dni, in vsa mesta bi bila uničena od lakote. Upora velikanol je konec. Motovun je rešen. Sužnji se sami vračajo na tlako in batine.

In Civetta je pri prič ukazal, naj odvedejo velikane v Pazin, Buzet, Plomin, Poreč in druga istrska mesta. Velikani so se razšli s solzami v očeh. Molčali so. Samo velikani Jurij je spregovoril:

— Bratje, mogoče bo drugič drugače.

Prihodnji dan je zajahal Civetta osla in se odpravil proti Motovunu. Za njim je šel velikani Joža s povešeno glavo. Kecal se je za svoj zločin. Premišljal je, kako se bo v Motovunu z dolgotrajnim hlapčevanjem, trdom in lakoto spokoril za svoj greh.

Drugi dan popoldne sta popotna z neke gore med reko Dragonjo in Mirno zagledala motovunske hiše. V Motovunu so že vedeli, da se Civetta vrača z velikanom Jožo, ki je sedaj krotak kakor jagne. Godba z dolgo procesijo mešanov je šla Civetti naproti. Ljudje so glasno slavili lokavega tajnika, ki je gnal velikana, sužnja-rešitelja.

Civetta je švrknil po osliču in dejal: — Joža, podvizaj se!

Velikani Joža je gledal oddaljeno morje. Zagledal je ladjo, podobno tisti, na kateri se je vozil v Benetke. Pramen sončnih žarkov je padel na galejo in jo obsijal. Sto vesel je poganjalo ladjo po mirnem morju.

Joža je obstal in se ves zmedel. Zasepatal je:

— Galjot Ilija je še vedno živ! Od daleč me opazuje. Ve za mojo sramoto in moj greh. Jezi se, ker nisem držal besede.

In Joža je zakrčkal na vse gloro:

— Ilija! Ilija; reci, kaj naj storim?

Joža gleda... Sto vesel se je dvignilo ko velikanske roke in pokazujejo proti oddaljenim hribom in goram. — Da, da, — premišlja velikani, — v gorah se bom spokoril za svoj greh. Ilija mi zopet nekaj ukazuje. Svoboden moram biti, da bom človek! Nazaj, nazaj! V gozd, v svobodo!...

Glasba, župan in meščani so se sešli s Civetto, kličejo mu: — Viva! — Bravo! — Z oslom vred so ga dvignili v zrak. Kar nenkrat pa so meščani prebledeli, nosovi so se jim pobesili, spustili so Civetto, da je štrbunknil na tla in začel žvižgati, preklinjati in zmerjati. Človek bi rekel, da ga bodo raztrgali kakor stekli psi.

Civetta se ozira, da bi videl, kaj je vzrok tej jezi.

Velikani Joža je bil zadaji trenutek pobegniti; izginil je, brez vsakega sledu.

Velikani Joža je še dandanašnji živ v istrski deželi. V planji prebiva; med njivami in ob potokih. Koplje in orje, seje in sadi. Pravi, da je sedaj večji in močnejši kakor kdaj koli. Ko se bo spokoril za vse svoje grehe, bo prišel s planine. Celo bo imel vedro, oči polne dobrote, srce polno ljubezni. Tak bo ko kamen iz gora, ki so ga izpihali vetrovi in izpralo deževje spod neba... Prišel bo kot zmagovalec in odrešenik. Vsa mesta bo položil na svojo dlan, tehtal jih bo in jim sodil. Globoke struge bo kopal rekam, ki so močvirnate; hribe bo podiral, ki ločijo vasi in mesta. K morju bo stopil in globoko v pesek bo zakoračil. In sled njegove noge bo ostala ko večni pečat na morskem obrežju.

veselja, toda pokazal ni, da mu je kaj mar za to; dejal je: — Ne vem, če vas bodo gospodarji še hoteli.

— Se bolj poslušni in delavni bomo, kakor smo bili, — so odgovorili velikani.

Civetta je stopil v hišo in zaklical hlapcem: — Zmaga! Zmaga! Oyce se vračajo v stajo. — Poskakoval je in pel od veselja. Se leto dni, in vsa mesta bi bila uničena od lakote. Upora velikanol je konec. Motovun je rešen. Sužnji se sami vračajo na tlako in batine.

In Civetta je pri prič ukazal, naj odvedejo velikane v Pazin, Buzet, Plomin, Poreč in druga istrska mesta. Velikani so se razšli s solzami v očeh. Molčali so. Samo velikani Jurij je spregovoril:

— Bratje, mogoče bo drugič drugače.

Prihodnji dan je zajahal Civetta osla in se odpravil proti Motovunu. Za njim je šel velikani Joža s povešeno glavo. Kecal se je za svoj zločin. Premišljal je, kako se bo v Motovunu z dolgotrajnim hlapčevanjem, trdom in lakoto spokoril za svoj greh.

Drugi dan popoldne sta popotna z neke gore med reko Dragonjo in Mirno zagledala motovunske hiše. V Motovunu so že vedeli, da se Civetta vrača z velikanom Jožo, ki je sedaj krotak kakor jagne. Godba z dolgo procesijo mešanov je šla Civetti naproti. Ljudje so glasno slavili lokavega tajnika, ki je gnal velikana, sužnja-rešitelja.

Civetta je švrknil po osliču in dejal: — Joža, podvizaj se!

Velikani Joža je gledal oddaljeno morje. Zagledal je ladjo, podobno tisti, na kateri se je vozil v Benetke. Pramen sončnih žarkov je padel na galejo in jo obsijal. Sto vesel je poganjalo ladjo po mirnem morju.

Joža je obstal in se ves zmedel. Zasepatal je:

— Galjot Ilija je še vedno živ! Od daleč me opazuje. Ve za mojo sramoto in moj greh. Jezi se, ker nisem držal besede.

In Joža je zakrčkal na vse gloro:

— Ilija! Ilija; reci, kaj naj storim?

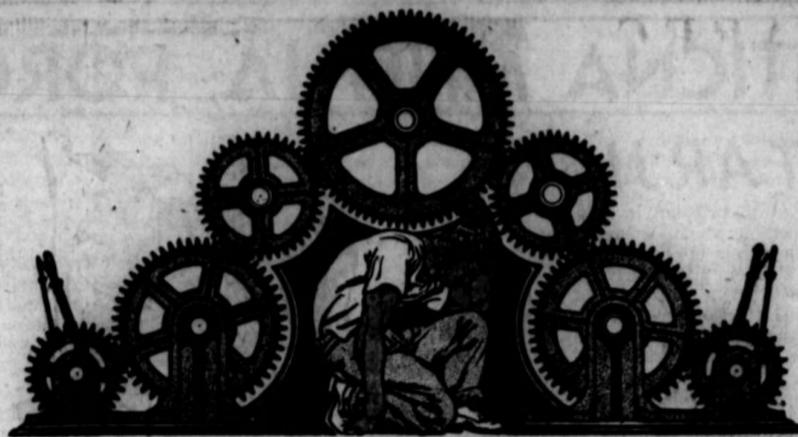
Joža gleda... Sto vesel se je dvignilo ko velikanske roke in pokazujejo proti oddaljenim hribom in goram. — Da, da, — premišlja velikani, — v gorah se bom spokoril za svoj greh. Ilija mi zopet nekaj ukazuje. Svoboden moram biti, da bom človek! Nazaj, nazaj! V gozd, v svobodo!...

Glasba, župan in meščani so se sešli s Civetto, kličejo mu: — Viva! — Bravo! — Z oslom vred so ga dvignili v zrak. Kar nenkrat pa so meščani prebledeli, nosovi so se jim pobesili, spustili so Civetto, da je štrbunknil na tla in začel žvižgati, preklinjati in zmerjati. Človek bi rekel, da ga bodo raztrgali kakor stekli psi.

Civetta se ozira, da bi videl, kaj je vzrok tej jezi.

Velikani Joža je bil zadaji trenutek pobegniti; izginil je, brez vsakega sledu.

Velikani Joža je še dandanašnji živ v istrski deželi. V planji prebiva; med njivami in ob potokih. Koplje in orje, seje in sadi. Pravi, da je sedaj večji in močnejši kakor kdaj koli. Ko se bo spokoril za vse svoje grehe, bo prišel s planine. Celo bo imel vedro, oči polne dobrote, srce polno ljubezni. Tak bo ko kamen iz gora, ki so ga izpihali vetrovi in izpralo deževje spod neba... Prišel bo kot zmagovalec in odrešenik. Vsa mesta bo položil na svojo dlan, tehtal jih bo in jim sodil. Globoke struge bo kopal rekam, ki so močvirnate; hribe bo podiral, ki ločijo vasi in mesta. K morju bo stopil in globoko v pesek bo zakoračil. In sled njegove noge bo ostala ko večni pečat na morskem obrežju.

STROJI, AKO BI BILI V SLUŽBI LJUDI, bi pomenili blagostanje, a pod uporabljanjem za privatni profit so breme onih, ki se mučijo pod njimi. Stroji so blagoslov — oziroma bodo, kadar dobimo socializem po svetu.

Z UPRAVNIŠKE IN UREDNIŠKE MIZE

Matt Tušek, Power Point, O., je old timer v našem gibanju. V pismu z dne 1. maja pravi: "Zopet je tukaj prvi maj in ga menda lahko s tem najboljšo praznjam, da ponovim eno letoletno naročnino in prispevam \$7 v tiskovni sklad."

Zelo želimo, da bi Proletarec vztrajal kot sedaj, in njegov urednik Frank Zaitz še toliko let, da bomo praznovali 50-letnico lista. Torej je treba še osem let. Jaz tistega dneva brčkone ne bom dočakal, ker je moja zdravje že zdaj pod ničo. Toda urednikovi železni živci mi dajejo upanje, da bo Proletarec še dolgo izhajal."

Dalje Matt Tušek vprašuje, do kdaj naj pošlje rokopske za prihodnji letnik Amer. družinskega koledarja. Pisal bo o razmerah med premogarji v naselbinah, v katerih je živel. Obiljili smo, da bo prihodnji koledar dotiskan in razposlan v novembru. Spisi zanj morajo biti v našem uradu kadar ga more kdo poslati, torej od junija pa do srede oktobra. M. Tušek bo svojega nedvomno poslal recimo v juliju ali v avgustu. Zakasnitve z izdajo ne sme več biti in na to opozarjamo vse naše sotrudnike.

Josip Korsic iz Detroita je poslal vsoto \$17.50 za sedem letoletnih naročnin in pa v tiskovni sklad. Prispevala sta Anton Anžiček \$1 in Jos. Korsic 75c.

J. Korsic oznanja, da bo v Detroitu v četrtek 13. maja velik shod, na katerem bo govoril Henry Wallace. In želi, da mu pošljemo imenik tamkajšnjih naročnikov, kar smo mu radevolje ustregli. Pravi, da ni najboljšega zdravja, a z agitacijo le nadaljuje.

Rudi Potochnik in njegova soproga Mary, oba Detroitčana, nam pošiljata pozdrave iz Mehike in Rudi omenja, da se morda ustavijo mimogrede tudi v Chicagu ter nas obiščejo. Na karti je podpisan tudi Peter Benedict.

Leo Zevnik, La Salle, Ill., je poslal vsoto za obnovljene naročnine, in kakor Korsic v Detroitu je tudi on vprašal za seznam naročnikov. Upamo, da mu bodo šli na roko — oziroma sodelovali z vsemi, ki se trudijo ohraniti Proletarca, da bo izhajal neglede skozi kakšne težave. Ob enem Leo Zevnik našim upravniškim želi, da bi se popolnoma okrevala. Mu je hvaležna za voščilo, a je še vedno pod zdravniško oskrbo.

Luka Podbregar, Witt, Ill., je sedaj tudi zastopnik Proletarca v njegovem okrožju. In res, čim se je priglasil, je poslal dne 6. maja že eno novo naročnino in pa prispevek v tiskovni sklad. Želimo, da se bi še kaj drugih naših prijateljev prijavilo za zastopnike in nam pomagali vzdrževati list, ki v tej draginji veliko stane.

Dr. John J. Zavertnik
PHYSICIAN and SURGEON
3724 WEST 26th STREET
Tel. Crawford 2212
OFFICE HOURS:
1:30 to 4 P. M.
(Except Wed., Sat. and Sun.)
8:30 to 9:30 P. M.
(Except Wed., Sat. and Sun.)
Res. 2219 So. Ridgeway Ave.
Tel. Crawford 5449
If no answer — Call Austin 5799

Plače angleških delavcev se od 1. 1938 podvoji

Mezda angleških delavcev je res več kot se enkrat tolikšna kot je bila leta 1938, a zvišale so se tudi cene — nekaterim potrebsčinam več kot 100 odstotkov.

Martin Judnich je poslal dve obnovitveni naročnini in eno novo. Lahko si predstavljamo, da je bil izredno zaposlen skozi več tednov zaeno z drugimi vred v Waukeganu in North Chicagu, ki so toliko pripomogli, da je bila priredba v korist Proletarca dne 9. maja uspeh.

V Milwaukeeju je za naš list neumorno na delu Louis Barborich. Poslal je obnovitvene naročnine in eno novo za v Jugoslavijo ter znesek v tiskovni sklad.

Ker že omenjamo Milwaukee, naj tu poudarimo, da bomo imela v nedeljo 13. junija konferenca Prosvetne matice in JSZ. Več o tem poročaj v tej številki njen tajnik Louis Zorko.

John Goršek, Springfield, Ill., je poslal vsoto za eno novo letoletno naročnino in \$3 v tiskovni sklad, ki jih je prispeval Louis Aidich. Ob enem Goršek omenja, da bo o uspehu njihove prvomajske proslave poročal v kratkem.

L. Werdinek, Thomas, W. Va., je poslal dve naročnini. Luka Groszer st., Chicago, Ill., je nam izročil eno letoletno naročnino ter \$2 v tiskovni sklad. Milan Medvešek pa nam je izročil že precej časa tega \$2.50, ki jih je v tiskovni sklad prispeval Joe Mesnik v Waukeganu, in pa \$1.50 za izv. koledarja, ki ga je naročil Jack Mesec. V Waukeganu in v North Chicagu se torej za ohranitev naših aktivnosti jako trudijo.

Anton Shular, Arma, Kans., je poslal tri letoletne naročnine in \$1 v tiskovni sklad, ki ga je prispeval Mike Fele, Breezy Hill, Kans. Omenja, da se naročniku Feletu še vedno izgubi polovico števil, — menda radi slabega ovitka, na katerem je naslov. List pride z raztrganim ovitkom, ali pa brez njega.

Dobro je, da je A. Shular napravil to opombo. Kdorkoli prejme list v takem stanju, kaj gori omenjeno, naj nam ga vrne na naše stroške, da bomo imeli v tiskarni, ali pa na pošti dokaz njihovega površnega ali pa nepazljivega dela. Vsi nam računajo, in vse do centa moramo plačati, torej imamo od njih tudi pravico zahtevati vestno delo, ne samo račune. Zato pa nam bo sodelovanje naročnikov — kar smo že velikokrat poudarili — jako dobro došlo.

Anton Shular tudi omenja, da je že meseca marca poslal \$2 v podporo listu, ki ju je prispeval Fr. Bostič, a v izkazu tega zneska ni bilo. (Bo pojasnjeno v prihodnjem izkazu. Vsota je bila pravilno prejeta in uknjižena.)

John Krebel iz Clevelanda je poslal \$125, od tega za naročnine na Proletarca \$47.20, klub in Zarja v tiskovni sklad \$25, Jurmanova družina \$25, Leo Poljšak namesto vence na grob Avgustu Komarju \$5, in dalje v tiskovni sklad Jos. Kalan \$2, Ivan Babnik \$2, Jos. Kodrič \$2.80, po \$1 Anton Janša, Edvard Branisel in Anton Kukovec, po 50c pa

Stanley Dolenc in Louis Hrvatin. Zaeno je J. Krebel naročil tudi za \$12 članskih znamk JSZ za klub št. 27.

Anton Zornik, upamo, se bo po prestani boleznih zopet pogostoma oglašal. Pravi, da sicer ni še okreval, a da ko hitro bo mogel spet prijeti za delo, bo to storil. V boleznih ga je v raznih njegovih poslih nadomeščala, oziroma jih izvrševala Mrs. Zornik, ki mu je vedno verna družica. Ker je mnogim naročnikom v zapadni Pennsilvaniji naročnina potekla, boste storili dobro Proletarcu in našemu zastopniku Zorniku, ako mu jo poravnate. Če pa se ne bo mogel osebno oglasiti pri vas, prosimo, obnovite nam jo po pošti. Tiskarna nas tirja in v nji imamo velike obveznosti.

Ali bi tudi v vaši naselbini naročniki Proletarca zmogli storiti kako skupno akcijo v korist Proletarca? Tako delajo naročniki angleških liberalnih revij, kakor sta n. pr. "Nation" in "New Republic". In pa naročniki pittsburskega "Narodnega glasnika" in raznih drugih listov. Noben delavski list se še ni vzdrževal samo od naročnine, razen ako je obližaten, kot so na primer glasila unij. Mi nimamo dovolj oglasov, ne zadosti naročnikov, torej moramo list vzdrževati z vse sorte naporov — in verjemite, pri tem je nam potrebno sodelovanje vseh, ki jim je kaj za Proletarca in za program, kateremu je posvečen in za katerega deluje ter se bori zanj vso dobo svojega obstanka.

Zbor Prosvetne matice bo 13. junija v Milwaukeeju

Prihodnja konferenca okrožne organizacije Prosvetne matice za Illinois in Wisconsin bo v nedeljo 13. junija v Milwaukeeju.

Tajnik Louis Zorko je poslal vsem pridruženim društvom, klubom in drugim organizacijam o tem pismeno vabilo. Vsa naj izvolijo zastopnike, kajti konferenca bo jako važna, posebno radi letošnjih volitev.

Njegovo pismo, ki bo ali je že bilo prečitano na sejah, se glasi: Društvom in klubom Prosvetne matice za severni Illinois in Wisconsin:

Po sklepu zadnjega Konferenčnega zborovanja, ki se je vršilo v Waukeganu zadnjega jena, sklicujem prihodnjo zborovanje, da se vršilo v Reberniškovi dvorani, 539 So. 6th St., Milwaukee, Wis. Pričetek ob 9:30 dopoldne.

Vaše društvo je kot član Prosvetne matice vljudno vabljeno,

da izvoli enega ali več zastopnikov ali zastopnic na zgoraj omenjeno zborovanje. Na dnevnem redu bo razprava o tretji strani in o letošnjih predsedniških volitvah, kakor tudi o naših lastnih problemih. Podana bodo poročila iz različnih naselbin, o društvenih, kulturnih, političnih in drugih aktivnostih.

V upanju, da boste izvolili enega ali več zastopnikov ali zastopnic, vas bratsko pozdravljam.

Louis Zorko, tajnik Konferenca P. M., 2301 S. Lawndale Ave., Chicago 23, Ill.

Vabilo na zabavo SANSove podružnice

Chicago, Ill. — Podružnica št. 60 SANS priredi v soboto 15. maja domačo zabavo v prostorih A. Tomažina, 1902 W. Cermak Rd. Začetek ob 8. večer, toda če kdo pozneje pride, bo ravno tako dobrodošel.

Pozivamo vse člane in članice naše podružnice, da se te zabave polnoštevilno udeležijo, vabilo pa tudi druge rojake in rojakinje, da nas na ta večer posetijo v obilnem številu.

Podružnica št. 60 je vedno sodelovala in pomagala po svojih močeh v korist našega naroda tu in v stari domovini, zato se priporoča vsem zavednim rojakom in rojakinjam, da se udeležijo te prireditve.

Igrala bo dobra godba za ples in za žejne in lačne bo seveda dobro preskrbljeno. Pristne domače zabave bo dovolj za vse.

Za obilno udeležbo se priporoča podružnica št. 60 SANS, Frank Smith, tajnik.

Ob teškem delu je treba tudi počitka in hrane. Gornje je inš. Jug. Pogačnik, ki je vodil delo za moderniziranje Triške ceste v Ljubljani.

DRŽAVLJANSKI PRIROČNIK

nova knjižica, a poljudni navodnik kako postati AMERIJSKI DRŽAVLJAN.

Poleg vprašanj, ki jih navadno sodniki stavijo pri izpitu za državljanstvo, vsebuje knjižica še v II. delu nekaj važnih letnic iz zgodovine Zedinjenih držav, v III. delu pod naslovom RAZNO, pa Proglas neodvisnosti, Ustavno Zed. držav, Lincolnov govor v Gettysburgu, Predsednik Zedinjenih držav in Poedine države z glavnim mestom, številom prebivalstva in velikostjo.

Cena knjižice je samo 50 centov s poštno vred.

Naročila sprejema: Knjigarna Proletarca 2301 S. Lawndale Avenue CHICAGO 23, ILL.

Pišite po novo knjigo "Slovensko-ameriška kuharica" v Proletarčevu knjigarno. Cena \$5.00. Naročite si jo še danes.

PRVA SLOVENSKA PRALNICA

Parkview Laundry Co.

1727-1731 W. 21st Street CHICAGO 8, ILL.

Fina postrežba — Cene zmerne — Delo jamčeno

TELEFONI: CANAL 7175-7173

ZA LIONE TISKOVINE VSEH VRST

PO ZMERNIH CENAH SE VEDNO OBRNITE NA UNLJSKO TISKARNO

ADRIA PRINTING CO.

Tel. MICHIGAN 3145

1838 N. HALSTED ST. CHICAGO 14, ILL.

PROLETAREC SE TISKA PRI NAS

SLOVENSKI NARODNI PODPORNİ JEDNOTI

★ ★ KRITIČNA MNENJA, POROČILA IN RAZPRAVE ★ ★

KOMENTARJI

(Nadaljevanje s 1. strani.)

Medtem pa se potiska v eni ali v dveh sobah na tisoče mladih parov, ker ni stanovanj. Očividno sta se Bevin in Attlee iz njunega programa izgubila, ali ga zgrešila in sedaj sledita Trumanu in Marshallu čez drn in strn. Kajti tudi pri nas ne rešuje vlada stanovanjskega problema nič boljše, ako ne celo še slabše kakor Anglija. Tudi pri nas imajo plutokrati dvore še vse lepše kakor bodoča angleška kraljica, na tisoče družin pa se potika za prenočevanja v starih garažah in supah.

Kongres se je končno le zedinil dopustiti 200.000 oseb v 4. letih. Kdo so ti ljudje? Nasprotniki priseljevanja trdijo, da dobivamo sem množice Židov postavno in nepostavno. Zagovorniki predloga trdijo, da je v kempah razseljenec v Nemčiji in v Avstriji velika večina kristjanov — največ Poljakov, Ukrajincev, Jugoslovanov ter beguncev iz baltičskih dežel. Tudi begunci iz Slovenije, ki so bili v starih dobrih časih na vladi, moledujejo, da se bi pripustilo sem tiste begunske Slovence, ki sedaj domujejo v Italiji, na Koroskem in v Nemčiji, ker nečejo nazaj. Čemu ne? O tem ameriško časopisje ne omenja drugega kot da so ti ljudje v ubežništvu zaradi svojega nasprotovanja komunizmu. V resnici pa nečejo v vrnitev zato, ker so pomagali Hitlerju in Mussoliniju. Zavezniki — namreč anglosaski blok pa jim pri tem daje potuho. Delati so se odvalili in tudi ako pridejo sem, bodo breme "javne dobrodelnosti".

"Razseljenec", ki tabore v Nemčiji in v Italiji, je na podlagi kongresnih zapisov sedaj še nekaj nad 626.000. Veliko — namreč kar je bilo zdravih moških in žensk, si jih je odbrala Argentina. Precejšnje število tudi Kanada. In pa Brazilija nekaj. Razseljenec, ki so prišli v Brazilijo, so sedaj breme mestni občini Rio de Janeiro. Objubili so delati na kmetijah in kjerkoli. Toda ker so jih potisnili v službe, kakršnih niti v svojih prejšnjih domovinah niso bili vajeni — tako tlačanskih ne kot so jih dobili v Braziliji, se sedaj potepajo v glavnem mestu sami in drugim v nadlego. Mnogi izmed njih so pustolovci, katerim ni bilo za delo prej in jim je še manj sedaj. Veliko je takih, ki so bili vojni dobičkarji, kolaboratorji itd. Torej karakterji, ki so živeli po vetru, bili oportunisti in jih je sram iti domov. In boje se ljudske sodbe in pa novih sodišč, ki ljudem te vrste nič ne priznavaajo.

V Koreji — v ameriški coni — imajo volitve. Sovjetska vlada tej potezi nasprotuje. Ona je za to, da naj se ameriška in sovjetska armada iz Koreje umakneta in potem naj si Korejci

brez tujih pritiskov izvolijo parlament in vlado. V sovjetskem delu Koreje je proces na levoče že dovršen, a v ameriškem krmarijo pristaši starega reda. Sovjetska oblast smatra, da ako bi ameriške čete odšle, bi ljudstvo s prejšnjimi glavarji pomeđlo in se izreklo za preobrat skupno s Korejci v sovjetski coni. V Washingtonu tega nečejo in tako imamo izgrede, atentate in "živčeno" vojno tudi v Koreji. Slabo za Korejce, ki o svoji usodi že leta in leta niso smeli imeti nobene besede. Ampak korejski revolucionarji jo hočejo, ker ameriškim oblastim povzročajo precejšnje skrbi. V sovjetski coni pa tistim Korejcem in Japoncem, ki so ob bogastva, pa jih bi radi s pomočjo Amerike nazaj.

Zmaga nad Nemčijo — namreč obletnico zmage, so v Moskvi 9. maja praznovali z obdolitvami na naslov vlade v Washingtonu in v Londonu. Sovjetski radio je razlagal, da so imeli Angleži in Američani namen podaljševati vojno do skrajnosti, zato da bi Rusija izkvravela v nji — in pa Nemčija ob enem. Samo zato — pravi Moskva, so Anglo-Američani toliko časa odlašali z "drugo fronto". Dalje Moskva svoje bivše zaveznice doži, da sta bodrile Hitlerja v napad na sever in nato pa imele z njo zavratna pogajanja za uničenje Sovjetske zveze. Torej znajo udarjati po našem vladnem aparatu tudi v Moskvi, ne samo v Washingtonu in ostalih ameriških krajih proti Sovj. zvezi. A v mirne, prijateljske odnose ne bomo na ta način nikdar prišli.

Winston Churchill je dejal v Amsterdamu, da dolguje Evropi zedinjenim državam neskončno hvaležnost. Toda dodati bi moral, da predvsem Anglija, ki je bila podpirana med vojno in je še sedaj kot nobena druga dežela proporcno v tolikini meri. Anglija dobiva milijarde od nas, Poljska in Čehoslovaška pa niti posojila, ki bi ga vrnila z obrestmi, ako bi naša vlada ne vodila proti sovjetskemu bloku poleg "mrzle" tudi vroče ekonomsko vojno. Radi tega Jugoslavija ne dobi niti zlata, ki ga ima spravljenega v Ameriki.

Hvaležnost Ameriki je posebno na mestu med klerikalci v Italiji. Brez ameriške podpore bi bil Alcide de Gasperi že med ekstremisti. Tako pa je danes s pomočjo ameriških dajatev in ameriške ter Vatikanske politike parlamentarno v večini in o poziciji grozi s silo, če bo "nagajala".

Tisti v Waukeganu, ki so se za koncert, ki se je vršil v nedeljo 9. maja najbolj trudili, so ga najmanj slišali in videli. Bili so zaposleni vsakrize. Taka je plača tistih, ki delajo v pripravah in za ugodnost udeležencem.

KAJ LAHKO STORI VSAKDO IZMED NAS V KORIST "PROLETARCA"?

- Pridobivajmo mu NOVIH naročnikov
- Obnavljajmo naročnino TOČNO čim poteče
- Agitirajmo med drugimi naročniki, da stori isto
- Prispevajmo v PROLETARCEV tiskovni sklad in pripravljajmo to tudi drugim
- Oglaskajte v PROLETARCU privedbe društev in druge stvari
- Naročajte slovenske in angleške knjige iz PROLETARCEVE knjigarne
- Poskrbite, da si naroče AMERIŠKI DRUŽINSKI KOLEDAR vsi tisti, ki tega še niso storili
- Naročite KOLEDAR tudi svojcem v starem kraju in enako PROLETARCA.

Vsako naj stori za naš list kolikor more, pa bomo vse težave zmagovali!

Našim zapadnim prijateljem

Prevedel FRED A. VIDER

Stanislav Budin, čehoslovski žurnalista, ki je v New Yorku več let urejal "New Yorkska Listy" in se pred par leti vrnil v Prago, koder je sedaj urednik tiskovne agencije, piše v reviji "Sovjetska Rusija danes" iz Prage sledeče:

Nobeden lojalen Čeh ne more čitati novic iz zapadnih dežel o krizi v Čehoslovaški brez opravičenega srda. Mi prosimo naše prijatelje zapada — koder jih imamo precej — da se odločno postavijo proti ti vtepalni hysteriji, ker treba je upoštevati, da vse kar se je zgodilo, je bilo storjeno v istem duhu, ki nas je združil v teku zadnje vojne.

Skozi tri leta, od kar je Winston Churchill papigiral Goebbelsovo frazo "železnega zagrijanja", smo bili mi v publikacijah predstavljeni za "sovjetske vazale", komunistične "diktatorje", za ljudi, ki teptajo "svobodo" itd. itd.

Vse številne čehoslovaške publikacije, oficijelne in neoficijelne, mnoge očividne priče, kakor tudi dobro znani in zanesljivi inozemski poročevalci, niso mogli prepričati širjenja zlobnega obrekovanja proti nam.

Številni zapadni posetniki, ki so obiskali Čehoslovaško, so se čudili, ker niso tukaj našli "železnega zastorja" in so tavalji po Pragi s široko odprtimi očmi, toda vendar končno prišli do spoznanja, da ni tu nobene strahovlade ali diktature. In tako tudi več Čehov, ki so potovali na zapad, se smatralo za potrebo pojasniti — potrpežljivo in večkrat brez uspeha — da je v Pragi več Amerikancev kot Rusov, in da s tem ko so dobili čehoslovaško dovoljenje potovanja, še ne pomeni, da so zastopniki "Kominforme" ali, ko se vrnejo, da bodo poslani v sibirsko rudnike.

Sedaj se nam je pa nenadoma povedalo, da smo bili do 20. februarja 1948 vzorna demokracija, "zadnji otok svobode v vzhodni Evropi"; da železni zastor ni padel na nas 9. maja 1945, tedaj ko je ruska rdeča armada osvobodila Prago, kot so o nas do sedaj trdili, ampak šele oni dan, ko so se ministri treh političnih strank odločili izstopiti iz vlade.

Kdaj so gosposde zapada v svojih publikacijah govorili resnico — tedaj ali sedaj? Ali so lagali tedaj in lažejo tudi sedaj? Pri nas ni treba levičarskih postav:

Francoski zunanji minister M. Bidault se je izrazil, "da koder se politične nasprotne strelja in obeša, tam ni demokracije." Odlični državnik ni imel v mislih tiste dežele, v kateri se obeša ljudi radi barve njihove kože, ali strelja zato, ker se držejo organizirati za dosego poštenih plač. V mislih je imel drugo deželo — Čehoslovaško, kjer se ni bil nihče ekskutiran od njene osvoboditve, izvemši nekaj notoričnih nacistiških morilcev in kvizlingov; koder ni bilo prelite niti kaplje krvi v zadnji politični krizi.

Častitljivi in pravični Herbert Morrison je rekel, da smo se poslužili Hitlerjevih metod. Toda ta gospod ne obsoja španskega diktatorja, tudi tega ne, kar se počenja na Grškem, koder fashiistični streljači delajo nadurno delo v streljanjem svojih žrtev in koder se glave demokratov

nosijo na drogovih. Ne! Pravični in častitljivi gospod je govoril o Čehoslovaški.

Mi se ne spominjamo niti enega slučaja, da bi tri zapadne velesile izdale en protest proti dogodkom v Grčiji, Španiji, Palestini ali Indoneziji.

Ampak diplomatje Zed. držav, Velike Britanije in Francije se so pa bili silno vznemirjeni radi dogodkov v Čehoslovaški, tako, da so celo pozabili, da to ni poražena dežela, v kateri zmagovalec diktira gotove procedure, ampak neodvisna zavezniška država; koder nimajo nobene pravice, najmanj pa tisti tujezemski državniki, ki so nas pred desetimi leti v Monakovem izročili Hitlerju in nato si pa umili roke, da bi se sedaj vtikali v notranje zadeve ali razvijte čehoslovaške dežele.

Citali smo, da je do preobrata prišlo zato, ker je gospod Zorin, prejšnji sovjetski poslanik, došel v Prago. On je res prišel. Prišel je pa tudi gospod Steinhart, poslanik Zed. držav, ki je naglo priletel nazaj v Prago, dasi je bil odsoten več mesecev. Ali naj sedaj napravimo posebne zaključke na podlagi teh faktov?

Številna obrekovanja, očitne laži in potvarjanja dejstev se skoro ne da primerjati. Mi priporočamo našim prijateljem, vsem, ki se zanimajo za pravo svobodo, mir in demokracijo, da pregledajo dejstva.

Kaj se je resnično zgodilo? Dnevnik New York Herald Tribune je poslal v Prago svojega korespondenta Davida Perlmana, čigar poročilo je bilo priljubeno 26. februarja pod sledečim naslovom: "So mislili, da se ne more zgoditi!" On je opisal pogovore z več češkimi žurnalisti, ki niso komunisti. Mr. Perlman piše:

"Nato so se oglasili narodni socialisti bolj na desnici in spreporočili: Od nas bi bilo najbolj zabito, če bi se popolnoma izolirali od komunistov in ustanovili nekakšno opozicijo izven Narodne zveze. Baš sedaj, ko smo skupno v vladi, je za nas prilika porabiti naš vpliv na komuniste. Tudi oni morajo v kompromise, kar so večkrat že tudi storili. Tako mi sodelujemo kot posredovalci, dokler delamo z njimi, ker pripravljene so popolnoma mirno in sporazumno delati dalje po parlamentarnem redu za dosego njihovega cilja."

Toda resnica je, da tisti, ki so bili voditelji Narodnih socialistov in Ljudske stranke, so kmalu jasno dokazali svojo "stupidnost" s tem, da so se izolirali ali odstranili od komunistov in formalni nekakšno opozicijo izven Narodne fronte.

In ker so oni sami s sodelovanjem s komunisti in socialdemokrati zaključili, pod vodstvom predsednika Beneša v maju 1945, da se v Čehoslovaški za precejšnjo dobo ne more trpeti nobene opozicije izven Narodne fronte, je njihova zabitost rezultirala v tem, da so se s svojim početjem sami postavili izven zakonitosti političnih pravic na naši zemlji.

Zakaj so to storili? Mislimo, da lahko pojasnimo čemti: Obe stari stranki sta se po osvoboditvi pretvorili kot stranki Čehov "navadnega človeka". Ljud-

ska katoliška stranka je imela največ zaslonbe med moravskimi kmeti. Narodni socialisti pa med pisarniški in drugimi boljše situiranimi delavci ter srednjim slojem.

Tako sta obe omenjeni stranki pristale, s komunisti in socialdemokrati za ujedinjeno podpiranje ljudske demokracije, nacionalizacije industrij in demokratskega socializma.

Do poletja v letu 1947 so vse združene stranke kooperirale za dosego cilja za katerega so se združile, prav odkrito, z resnimi poskuisi nafiti pota kompromisov, potem katerih je bilo omogočeno mirno razvijanje naše demokracije.

Desno krilo sabotiralo. Toda obstrukcija je naenkrat dvignila glavo. Vsaka kooperacija v vladi, parlamentu in Narodni fronti, je postala v vsakim dnevom težavnejša in končno popolnoma nemogoča.

Desničarski stranki, posebno Narodni socialisti, so spremenili svoje stališče; mesto da bi podpirali in branili interese ljudstva, so pričeli z agitacijo za obrambo "privatne lastnine".

Ko je potreba zahtevala, radi izredno hude suše, naložiti večje davke na visoke dohodke, s katerim denarjem bi se pomagalo od suše prizadetim kmetom, so vneto branili kapitaliste. Od tedaj dalje so nasprotovali vsaki predlogi ali priporočilu, ki bi deželi pomagalo do cilja socialistične družbe. Branili so z vsemi napori interese novih kapitalistov, ki so se pojavili že po sprejetju zakona o podzavljenju industrij. V parlamentu, kakor izven istega, so sabotirali delo na novi ustavi, pri sestavljanju postav socialne zaščite, pri javnih delih, in tako tudi na reformah delitve zemlje.

Meseca maja 1945 so bile stranke češke buržvazije in veleposelstnikov razpuščene. Njihovo vodstvo, kakor njihovi voditelji so pristopili v legalno priznane stranke. Toda le v dve desničarski stranki, k Narodnim socialistom in pa v Ljudsko stranko, koder so prevzeli glavno vodstvo.

Njihov napredek je bil naravnost čudovit. Z eno samo, izjemo je bil ves upravni odbor stranke Narodnih socialistov koncem leta 1947 v rokah mož, ki so v stranko pristopili šele leta 1945. To dejstvo je povdaril novi kabinetni minister, dr. Slechta, pri reorganiziranju stranke Narodnih socialistov (sedaj poslušajoča pod starim imenom, Socialistična stranka), kadar nagovarjajo inozemske poročevalce v Pragi.

Med tem časom je svetovno časopisje poučeno (če tudi niso vsi listi priobčili novice), da resignacija dvanajstih ministrov niso povzročile stranke, ampak štirje voditelji Narodnih socialistov in Ljudske stranke, med katerimi je bil le eden član stare stranke.

Prevarantski voditelji izključeni.

Vse to potrjuje dejstva, ker se ni našla nobena skupina kmetov, industrijskih ali pisarniških delavcev, da bi bila dvignila roko v obrambo svojih "voditeljev" in le peščica naševanih mladih študentov je poiskusila z demonstracijo.

Strahovlada ali teror? Ampak mi smo bili vendar poučeni potom zapadnega tujezemskega časopisja, da do 20. februarja tega leta smo bili vzorna demokracija. Ali je mogoče, pod demokratsko upravo, da stranka, ki se je ponašala, da ima nad milijon članov, ni mogla mobilizirati ene skupine v obrambo svojih voditeljev? Taka možnost je bila povsem mogoča, da bi bile mase podprle svoje voditelje, ampak da tega niso storile je bil vzrok, ker so spoznale, da so jih voditelji zapustili in izdali.

To bo v glavnem pojasnilo zadnjih dogodkov v Čehoslovaški. Voditelji že omenjenih strank so pozabili, kaj češko ljudstvo želi in s tem početjem so ga tudi prenehali zastopati. In ljudstvo — pravo delovno ljudstvo Čehoslovaške — je obrnilo hrbet političnim, ki so prišli v vodstvo po njihovi zaslugi, služili so pa tistim, ki so po osvoboditvi izgubili privilegiješke pozicije.

Mase čehoslovaške ljudstva niso bile pripravljene izgubiti težko priborjeno svobodo.

Mi se še dobro spominjamo dobe leta 1920. Takrat se je pri nas veliko govorilo o nacionalizaciji in tudi o socializmu. Toda potom zvitega parlamentarnega manevra, sličnega kot se je pripravljaval sedaj, se je tedaj socialističnega ministrskega predsednika porinilo iz vlade, na kar so se politikaši kmetске stranke trdno vsedlali vanjo in jo držali do dogodka v Monakovem.

Čehoslovaški narod je bil to pot pazno na straži, da bi se tudi v tem letu kaj takega ne razvilo. Brez vsakega dvoma, če bi se bil manever desničarskih ministrov posrečil in bi vlada resignirala kot celota — kar so desničarski ministri upali da se zgodi — bi bila dežela vržena v civilni kaos. Toda čehoslovaško ljudstvo se je nekaj naučilo iz prejšnje zgodovine, prav gotovo več kot nekateri njegovi pretkani voditelji. Ako bi se bila dobro preračunjena nakana posrečila, tedaj bi bila Čehoslovaška popolnoma izolirana od Sovjetske unije, kakor tudi od ostalih slovanskih dežel, kar je bil glavni namen.

Dobra izkušnja iz Monakovega. Aktivnosti onih ministrov, ki so resignirali in njihovega časopisja, ki je odprto napadalo Sovjetsko unijo, je ustvarilo dvom glede bodočnosti Čehoslovaške v ostalih slovanskih deželah.

Kar se nas tiče, ki še nismo pozabili izkušenj, ki smo jih bili deležni v Monakovem, je stvar ta: Mi smo sosedje Nemčije, katera se oživlja po načrtih sedanjih vlad Zedinjenih držav in Anglije. Radi bi poznali čehoslovaškega patriota, ki bi se strinjal ali ogreval za politiko, da bi se mi izolirali od naših slovanskih zaveznikov in se zanašali na zapad glede narodne obrambe. Da, to bi bile posledice, ako bi se zadnja vladna kriza razvila tako, kakor so računali desničarski voditelji.

To je tudi eden nadaljnih vzrokov, zakaj se je ves narod dvignil proti njim. Zato je tudi predsednik Beneš sprejel resignacijo dvanajstih ministrov in

sestavil reorganizirano vlado pod vodstvom ministrskega predsednika Klementa Gotwalda, ki sestoji iz vseh strank, komunistov, socialdemokratov in voditeljev reorganiziranih desničarskih strank.

Mr. Perlman v svojem članku v New York Herald Tribune omenja nekega drugega češkega nekomunističnega časnikarja, ki se mu je izrazil sledeče: "Čehoslovaška svoboda, kot si jo predstavlja zapad, je kajpada nevarna. Toda nevarnost ne prihaja od znotraj ampak od zunaj in sicer vsled boja med nami Amerikanci in Rusi. Ako bo mrzla vojna postala vroča, mi na sredi, ne bomo mogli vzdržati. In v takem slučaju ne bo nikjer na svetu mogoča srednja celina, ampak bomo končali vsi."

Čehoslovaškega naroda ni še konec in ga tudi nikdar ne bo. Konec je takih politikavev, ki podležejo ideološkemu pritisku tistih, ki so pričeli z mrzlo vojno in katera postaja vedno bolj vroča. Dopasli pa so tisti politikaši, kateri so računali Čehoslovaško pripraviti za nekakšno predstražo "Zapada" in tako oslabilo našo zvezo s ostalimi slovanskimi narodi ter porinili koleasa zgodovine zopet nazaj.

Ni bila Sovjetska zveza in tudi niso bili čehoslovaški komunisti krivi izgube desničarskega krila. Kriv je bil "Zapad", hujšaki mrzle vojne, kateri so nam obljubovali ekonomskemu podporo, če se bomo dobro obnašali, oni, ki skušajo braniti reakcijo po vsem svetu — ti so tudi krivi in odgovorni poraza češkega desničarskega krila.

Našim resničnim prijateljem na Zapadu, onim, ki razumejo naš demokratski, industrialni in miroljubni narod, tem mi pravimo: Ne bojte se! Čehoslovaška je bila in tudi ostane demokratska dežela. Tukaj ne boste našli nobenih sledov o kakršnih policijski državi. Stiri svobodščine bodo tu vedno cvetele!

NWU proti progresivni stranki

Progresivna stranka v Illinoisu je nominirala za svojega kandidata v zvezni senat Curtisa MacDougalla, ki poučuje v Northwestern University. Njegovi predpostavljene so mu "svetovalci", da naj kandidaturu umakne, ker sicer bi se to univerzo "mazalo z rdečim čopičem". Dean Olson mu je rekel, da če bi kandidiral na demokratskem tiketu, bi bilo "O. K." Ni pa dobro, da se bi mešal v progresivno stranko, oziroma kandidiral na njeni listi, ker je "komunistično zaznamovana".

Henry Wallace je dejal, da je bil pritisk na profesorja MacDougalla napad na akademsko svobodo.

V čikaškem okraju nad 2,500,000 volilcev

V Chicagu in okolici (Cook County) je letos registriranih 2,557,580 volilcev. Progresivna stranka se zanaša, da jih bo prihodnjega novembra glasovalo nad polovico za Wallacea.

NAJBOLJŠA POMOČNIKA PRI UCENJU ANGLESCINE IN SLOVENSČINE STA ANGLEŠKO-SLOVENSKI BESEDNJAK

Cena \$5.00

IN

ANGLEŠKO-SLOVENSKO BERILO

Cena \$2.00

Avtor obeh knjig je DR. F. J. KERN

NAROCILA SPREJEMA PROLETAREC

2301 SO. LAWDALE AVE., CHICAGO 23, ILL.

Ameriški Ku Klux Klan prodira sedaj tudi v Evropo, predvsem v Francijo

V naši deželi se KKK čedalje bolj drzno oglašajo. In črnci prete, da ako bo uvedena obvezna vojaška služba, se ne bodo odzvali; če pa bodo prisiljeni, bodo kljubovali s pasivno resistenco.

A o našem KKK so dobro poučeni tudi v starem kraju. N. pr. v Sloveniji. Kakor je tu silovita propagandna mera vržena na takozvani sovjetski blok, tako tukaj dokazujejo, da imamo mi tukaj prav malo demokracije. Oziroma, da kolikor jo imamo, je le za "izvoljeno ljudstvo". Tržaški "Ljudski tednik" piše o tem:

Zapadna Evropa postaja vedno bolj gospodarski in politični privesek ZDA. Ameriški proizvodi preplavljajo trg in izpodrivajo domače izdelke. Ameriški film, ameriške glasbe in literatura, ameriški okus in celo ameriška ideologija se vsiljuje kot zakon zapadnemu Evropejcu. Zato ni čudno, če je med masovnim uvozom iz ZDA v Evropo prišel tudi nenavaden "proizvod" — ki vsekar ni v nasprotju z duhom Marshallovega gospodarskega načrta: Pred kratkim so namreč v Franciji odkrili evropsko podružnico Ku Klux Klana, najstarejše ameriške tajne teroristične organizacije.

Linčanje črncev
Toda najprej nekoliko zgodovine. Omenjeno organizacijo so ustanovili v ZDA leta 1865, po zaključku krvave državljanske vojne, v kateri je bila premagana secesionistična zveza. Ta zveza je namreč hotela preprečiti ukinitve suženjstva in po njenem porazu naj bi novo ustanovljen Ku Klux Klan onemogočil stvarno enakopravnost komaj odrešenih črncev, zlasti pa naj bi preprečil njih udejstvovanje v političnem in javnem življenju.

Vprašanje je enakopravnosti črncev je postalo tako pereče po končani državljanski vojni, da je postal žrtev črncev, Abraham Lincoln, ki ga je ubil neki secesionistični blaženi.

Prva naloga Ku Klux Klana je bila, da je prisilil črnce, ki so pobegnili s plantaž, da so se vrnili na delo in sprejeli vse pogoje, ki jim jih je vsilil veleposestniški razred.

Ker so poznali primitivno navno črncev, so se člani Klana oblekli v dolge bele halje in visoka konicasta pokrivala, kakor da bi bili strahovi. Na ta način so terorizirali črnce in jih hkrati prisilili, da so vrnili na plantaže.

Ob volitvah so člani Klana obiskovali osvojenih črnce in jim dajali "nasvete". V primeru, da nasvetov niso poslušali, so se posluževali telesnega nasilja in linčanja.

Na te zločinske akcije je ameriški kongres odgovoril z vojaško zasedbo prostorov Ku Klux Klana, vendar pa so črnce na jugu države še vedno z groznimi in intrigami silili; da so se morali delati na nasadih, kjer so živeli kot sužnji. Ponovno so zmagali veleposestniki.

V južnih pokrajinah ZDA je KKK neomejen gospodar vsega državnega življenja. Noben poslanec ali senator kakor tudi vsi južni funkcionar ne more biti izvoljen, če ni v dobrih odnosih s to teroristično organizacijo. Mnogi menijo, da je celo sam predsednik Trumag član KKK,

saj je doma iz južnih krajev Zedinjenih držav.

Sedanji duhovni vodja Klana je Sam Green, ki nosi naslov "velikega zmaja" in "čarovnika nevidnega cesarstva".

Kakšno moč ima ta "čarovnik", dokazuje dejstvo, da je preprečil nastop Henryja Wallacea na volilnem zborovanju v Maconu in Atlanta Cityju, ker je vodja tretje stranke nameralno govoriti pred mešanim občinstvom belokožcev in črncev.

V ZDA živi nad 10 milijonov črncev; ki so prisiljeni prenašati ponižanje rasne manjšine. "Veliki zmaj" je na letošnjem zasedanju Klana že izdal navodila za nov val terorja proti črncem, kar naj bi koristilo volilni strategiji Wall Streeta pri letošnjih predsedniških volitvah.

KKK je torej v rokah dolarjske oligarhije postal orodje ameriške reakcije v borbi proti vsem naprednim ljudem v državi. Ni samo protičrncski in protizidovski, marveč tudi protidelarjski in naravno — protikomunistični. Klan je pa tudi — kar je dozdnevno čudno — protikatoški. Kot "protimanjšinska" organizacija je namreč KKK za protestantovsko večinsko vero v ZDA proti katoliški manjšini.

Borba proti IV. republiki
"Internacionala zakrinkanih" si je izbrala za svoj sedež v Evropi mesto Lyon v Franciji. Lyonski člani te mračne organizacije se strogo držijo zgodovinskih običajev. Kandidata sprejmejo v svojo sredo šele potem, ko je preстал težko preizkušnjo. V temni noči ga peljejo k bregu reke Rhone, ga oblečejo v kuto in trdno privežejo za lutko, imenovano "slamnata devica" ter nato potopijo v šumeče valove reke. Iz vode ga izvlečejo šele tedaj, ko kandidat izgubi zavest.

To je vsekakor divja šala. Toda za vsi maskaradnimi obredi, s katerimi se tako radi obdajajo "bratje duševne teme", se skriva politični značaj organizacije. Sicer člani odločno zanikajo, da bi bili povezani z ameriški sobratji Ku Klux Klana, ki delujejo predvsem v južnih državah ZDA proti črncem, toda že če pogledamo njihove uniforme, lahko ugotovimo, da so jim duhevo sorodni. Kakor njihovi učitelji v Ameriki, tako nosijo tudi njihovi evropski učenci v linčanju knjižno črno kapuco s svilen masko na obrazu, iz katere prodirata dve črni obrobjeni očesni odprtini kakor na mrtvaški lobanji. Prav tako kakor njihovi bratje v Zed. državah, so tudi lyonski člani KKK v beli z vrvjo prepasani kurti. Razlikujejo se samo v tem, da nosijo namesto zvezdastega križa na prsih na glavi prišit lotarinski križ (t. j. dvakrat prečkan, ki je tudi simbol degolovcev). Njihove svilene maske so pa iz najboljšega ameriškega nyлона ("najlona").

KKK ima svoj sedež v razkošni vili v modernem predmestju starega Lyona. Toda v to zbirališče prihajajo člani samo v zastrižih avtomobilih in po dolgih ovinkih. Veliki mojster društva pa uživa posebno prednost pri prevozu. Uleže se v rakev, ki je poslana z mehkiimi blazinami, nakar ga odpeljejo v pogrebem avtomobilu na sestanek.

Prostori društva so prevlečeni s črnimi preprogami. Indirektna razsvetljava meče vijoličast sij na valovite stene, ki fos-

forescirajo. Na seji se člani pogovarjajo z zamolkim glasom, kat da bi brali litanije.

Volitve velikega mojstra nudijo društvu priložnost, da pokaže svojo strast za teatralni ceremonial, ki je poln španske strogosti in svečanosti. Avtomatični boben tolče turobno koračnico in spremlja petje članov, ki s kričavimi in zategnjenimi glasovi izgovarjajo nerazumljivo besedilo, tako da ustvarjajo v dvorani navidezen poplah. Zevolilni postopek je premišljeno zanikanje osnovnih demokratičnih načel. Za velikega mojstra je namreč izvoljen tisti, ki dobi najmanjše število glasov!

Kot ameriški Ku Klux Klan tako je tudi evropski naperjen strogo proti vsem manjšinam, kakor je razvidno iz besedila prispege, ki jo izrečejo člani, to se pravi, da se morajo člani obvezati — v nasprotju z vsemi demokratičnimi načeli, — da bodo pobijali kakršne koli manjšine. "Tisti, ki so v manjšini, so manjvredni", je odkrito rečeno v besedilu. V Franciji pa so v manjšini Zidje, Arabci, črnci, Alžajci in "meteevci", (izg. metek) — to so priseljeni tužci, zlasti z Balkana. Nobenega dvoma tudi ni, da politično ne stoji društvo daleč od vichyjskih kolaboracionistov; se pravi, da je skrajno fašistično usmerjeno.

Veliki mojster, kakor tudi vsi "bratje" imajo tajna članska imena. Prvi ima vedno pomembno ime (sedanji se imenuje "Sveti Jernej") in nosi v znak svojega dostojanstva širok nabran, bel ovratnik. Navadni bratje pa imajo smešna imena, ki navadno nič ne pomenijo, kot n. pr. "Olala", "Mododaj" itd.

Obsesijo je z rumeno kravato
Ni pa vse pri tej tajni organizaciji pobarvano z otročjo in navivno romantiko. Ko gre za denar, kaže vodstvo presenetljivo zdrav realizem. Člani morajo plačevati namreč zelo visoko mesečno članarino v znesku 100 dolarjev, ki jo tudi vplačajo v ameriški valuti. Pri tem se seveda veliki mojster ne zmeni, od kod bo brat vzel tako visoko vsoto. Tudi ne vodi društvo nobenega knjigovodstva in ne daje obračuna, tako da je denarno vprašanje stvar slepega zaupanja.

Nobenega dvoma ni, da bi bratje vse "zlobneže", — proti katerim so se obvezali s prispego, da bodo šli v borbo — radi linčali. Toda trenutno Lyon še ne leži v ZDA, organizacija tudi še ni dovolj močna in popolna kot je KKK ameriških verskih sobratov. Zato se morajo člani evropskega Ku Klux Klana za sedaj omejiti, da "obsojence" linčajo samo v sliki. To se dogaja pri "igri smrtnih krogel". Lutko človeške velikosti obsesijo na vrvi, za tako imenovano rumeno kravato in jo nato s težkimi lesenimi krogli obmetavajo in raztrgajo. Take kapucarji strešajo svoje zverinsko jezo na Zide, Arabce, črnce in meteke. Da bi temu 'obredu' dali večjo privlačnost, izplačajo večjo vsoto tistemu bratu, ki zadene s kroglo petkrat zaporedoma glavo lutke.

Francoski demokrati so upravičeno zahtevali, naj bi policija onemogočila delovanje kapucarjev. Toda francoska vlada se izgovarja, češ da bratje KKK niso nevarni, če se kopajo pozimi v mrzlem Rhonu ali pa streljajo na lutke. Vznemirjena demokratična javnost pa meni, da so to samo vaje. Ko bo ta teroristična organizacija zadostno razpredena in močna, bodo nadomestili lutke z živimi bitji. In tedaj bo tekla kri manjvrednih manjšin kakor v Ameriki.

Zedinjene države Evrope si Churchill napačno zamišlja

(Nadaljevanje s 1. strani.)
združene države evropske je delovalo že mnogo ljudi. V glavnem socialistične stranke, ki pa se tega problema niso nikoli dovolj odločno lotile, posebno ne ko so imele priložnost in to je bilo tik po prvi svetovni vojni. V zaveznikih deželah so utihnil ter prepustili besedo reakcionarjem, na Nemškem pa so morali izpolnjevati povelja iz Pariza in Londona, potem pa še iz Washingtona. Tako se je stari red usidral po vsi Evropi to stran sovjetske meje kakor je dolg in širok. Sedaj pa se mu majoje tla, kar sam dobro čuti. Saj baš radi tega imamo v Zed. državah toliko vojne historije kot je ni bilo celo med vojno v tolikšni meri.

Zagonetke, ki jih nočejo razvozlati
Zedinjenje Evrope ni kaka taka stvar, o kateri bi bilo treba sprejeti le resolucijo in problem bi bil s tem rešen.

V Evropi n. pr. je tudi Avstrija. Ako ne bi bilo tam sovjetskih okupacijskih oblasti, bi se Avstriji že kar dobro godilo, čeprav v vojni ni storila ničesar za zavezniško stran. Rusija hoče to nakano Anglosaksov preprečiti in dosedaj izgleda, da jo tudi bo. Spornuma Angleži, Američani in Rusi glede Avstrije še niso sklenili.

Zelo močno predejo naši politični vplivi tudi na Korejo, v Palestini itd.

To niso sredstva, s katerimi bi bilo mogoče zgraditi nov svet. Le življenje staremu podaljšujejo. In samo zato se jim gre.

O delavskem časopisu in novi stranki

Milwaukee, Wis. — Te vrstice sem pisal prvga maja, ko bi moralo ameriško delavstvo z drugim proletariatom po svetu manifestirati ta svoj mednarodni delavski praznik solidarnosti za skupne ideale, ki nas končno privedejo v socializem.

Jaz vedno smatram ta delavski praznik za najboljšo manifestacijo s tem, da se podpisna delavska časopisje. Zato zaeno s tem dopisom pošiljam \$5 v podporo Proletarcu.

Ta naš list smatram za pionirja delavskega gibanja med nami Slovenci v Ameriki, ki ni nikdar krenil s svojih določenih smernic ne ekstremno na levo ali na desno, kot so to storili njegovi kritiki. Vedno se je držal srednje poti pravega socializma.

Ker je torej neobhodno potrebno, da ohranimo Proletarca, ako hočemo kot Slovenci še dalje stati v vrstah mednarodnega delavstva, ki koraka naprej v socializem, pripravim, da se naročnina zviša s \$3 na \$4 na leto.

To seveda ne pomeni, da bo njegova finančna stran s tem zvišanjem postala dovolj močna brez prostovoljnih prispevkov. A povišanje bo dalo priložnost tistim naročnikom, ki ne prispevajo v tiskovni sklad, vendarle nekoliko pomagati. Kajti draginja je strašna in ogroža obstoj Proletarca.

Ce pogledamo okrog sebe, vidimo, da so se kapitalistični listi podražili za okrog 40 odstotkov. (Mnogi nad 100%, bodisi dnevniki in revije.)

Pri tem pa moramo imeti v uvidu, da to časopisje, ki se je toliko podražilo, prinaša lastnikom ogromne dobičke. Dajejo jim jih oglasi.

Kako naj torej pričakujemo, da bo delavski list v naprej izhajal ob stari naročnini?

Stališče, ki ga je Proletarec zavzel napram progresivni stranki in njenemu predsedniškemu kandidatu Henryju Wallaceu, odobravam. Wallaceov program sicer ne določa odprave kapitalizma, a vzlic temu mnogo takih reform, ki pomenijo pot v socializem... in v mir, ki nam bi bil zagotovljen v slučaju njegove izvolitve.

Druga njegova važna točka je nasprotovanje Marshallovemu načrtu. Proti je zato, ker ve, da nima namena rešiti bednih mas v Evropi temveč oteti kapitalizem v nji.

Resničen namen Marshallovega plana torej je ohraniti Evropo za stari red! Vsed tega pripočam delavcem socialističnega prepričanja, da delujejo za izvolitev Wallacea za predsednika Zed. držav. Kajti njegov program je izmed vseh najboljši, kar nam jih je še bilo podanih v letošnji volilni kampanji. Soc. stranka pod vodstvom Normana Thomasa je odobrila Marshallov načrt in s tem zavrgla vse glavne principe socializma, kiso za odpravo kapitalizma. Zato Thomasova skupina ne zasluži glasov tistih, ki so res socialističnega prepričanja.

N.A.M. ima milijone za propagando
Zveza ameriških industrialcev (National Association of Manufacturers) ima v svojem propagandnem skladu za kampanjo do prihodnje jeseni pet milijonov dolarjev. Svojo agitacijo vodi z oglasi in članki v najbolj razširjenih dnevnikih in magazinih, v radiu in v raznih forumih.

Tudi v starem kraju imajo težave na kulturnem polju

Treba je v kulturne enote vedno pritegniti v nadomeščanje starejših mlade moči, razlaga pisec v ljubljanski "Delavski enotnosti", v kateri opisuje prireditve, ki je sicer uspešna, a ji manjka naraščaja, kar se je poznalo na odru in v udeležbi.

Tu v Zed. državah se nam zdi, da zanje to ne bi smel biti nikak problem, kajti naraščaj tam je šolan v slovenski dočim je za nas v Ameriki baš to, da mladina slovensko ne zna, največja bvara. In še celo tisti izmed nje, ki naš jezik obvladujejo, se navadno prej ali slej odtujijo, bodisi radi družbe, oženitve in omočitve, ali pa ker se izselijo.

Kako bi se torej naši kulturni delavci v starem kraju počutili šele ko bi prišli sem, ako se rlad pomanjkanjem naraščaja in nezadostnih udeležb celo tam pritožujejo.

Prej omenjena ljubljanska "Delavska enotnost" piše pod naslovom "Tine Rožanc je nastopil" sledeče:

Zadnji dve leti so se po naših odrih in zlasti še po naših podeželskih odrih pojavljale kulturne prireditve, oziroma mitingi s plehko vsebino. Kulturna prireditev je bila največkrat pripravljena na hitro roko, kakor v času narodno-osvobodilne borbe razni mitingi, ko ni bilo časa, ne drugih pogojev za skrbno pripravo. Ljudem je bilo težko dopovedati, da je zabava s plehom popolnoma nekaj drugega, kakor kulturna prireditev. V krajih na osvobojenem ozemlju se so mitingarstva tako navadili, da še do danes niso povsem obravnali z njim. Ne morejo si zamisliti prireditve brez plesa, s katerim se navadno vsa stvar zaključuje.

Pa ne samo na deželi tudi v mestih so bile številne kulturne prireditve ovzane s plesom. Kulturna prireditev, ki je imela morda izbran program in je v celoti lepo uspešna, je na koncu veliko izgubila na vrednosti, saj si videl, kako mladina nestrpno čaka konca, da bo lahko čimprej razmaknila klopi in stole ter si pripravila plesišče.

S take kulturne prireditve, ki se zaključijo s plesom, nihče od udeležencev ničesar ne odnese s seboj. Vse besede, bodisi go-

vornikov, ali recitatorjev, so se utopile v hrečočih glasovih harmonikah ali "jazza" in ljudje so prišli domov prav taki, kot so šli na prireditev, kar pa nikakor ni prav. Ljudje bi morali s prireditve prihajati vsaj za spoznanje bogatejši, saj postavljamo na odre kulturne prireditve zato, da s tem dvignemo kulturnost naših ljudi.

Tako kulturno prireditev je aprila meseca priredilo v dvorani kina "Sloge" kulturno-umetniško društvo "Tine Rožanc". Prireditev, ki se je vršila 8. apr., je imela namen opozoriti na borbo grškega naroda še posebej. O borbi grškega ljudstva je govoril pisatelj Tone Seliskar. Dramska družina "Tine Rožanc" je med drugimi recitacijami predvajala tudi eno izmed grških "Pesmi odpora", ki jo je oprepesnil Igo Gruden.

"Borci neumrjočega ELAS-a in EAM-a in EPON-a, na sovraga vsi planimo in uničimo temino robstva!"

Te besede so segle vsem navzočim globoko v srce in v srcih tudi ostale. Tudi odlomek iz Davideve knjige "Med Markosovimi partizani" so ljudje z zanimanjem poslušali. Mladina železničarskega "Tehnikuma" je v recitacijah prednjačila. Podala je zborni recitacijo Majakovskega "Partija". Moški pevski zbor pa je zapel štiri pesmi, od katerih je makedonska "Bolen mo leži" v predelavi Simonitija najbolj navdušila poslušalce. Orkester je poleg uvodne koračnice zaigral še Čajkovskega fantazijo iz opere "Pikova dama" in Polovinskega "Suita". Za tak orkester so skladbe, ki jih je izvajal na tej prireditvi gotovo pretežke. Zasedba orkestra samega ne zmora izvajati glasbenih del, ki zahtevajo bogato uporabo instrumentov ter izredno rutino glasbenikov.

Prireditev je bila končana. Ljudje so odhajali na svoje domove, vsak je nesel nekaj s seboj. Nekateri košček lepe pesmi ali melodije iz Čajkovskega, drugi si je zapomnil verz iz "Pesmi odpora", tretji besede iz Seliskarjevega govora o borbah demokratičnega grškega ljudstva, ki se nam je prav ta večer močno približalo.

Tako je kulturno-umetniško društvo "Tine Rožanc", ki je nekakšno centralno društvo kulture vseh železničarskih sindi-

katov mesta Ljubljane, znova dokazalo, da stremi za tem, da se kulturno-prosvetno življenje po sindikatih poživi in dvigne do najvišje stopnje. Velika napa, ki jo je opaziti, je v tem, da razen v dramski družini ni nikjer naraščaja, ki je v vsakem društvu, v vsakem pevskem zboru ali gledališki družini nujno potreben. Tako najdeš zlasti v orkestru, pa tudi v pevskem zboru "Tine Rožanc" predvsem starejše osebe, ki se sicer trudijo in delajo, ki pa vedno delati ne bodo mogle. Treba je desetine in stotine mladih ljudi pritegniti k delu in jim prikazati kulturno-prosvetno življenje tako, da se jim bo zahotelo delati na kulturno-prosvetnem polju in vzljubili bodo pesem, glasbo ter vse kar je lepega in človeka dviga.

Prireditev je bila zelo slabo obiskana. —ič.

Avtne nesreče skoro kakor vojna

Lani je bilo v avtnih nezgodah na ameriških cestah ubitih 32.500 ljudi in 1.365.000 pačkovodnjanih, izmed njih na tisoče tujnih.

Iskati napake na drugih je lažje kakor videti svoje.

Vedeti, kako svetovati, je umetnost učenja. — Amiel.

Seznam priredb slovenskih organizacij v Chicagu

Organizacije v Chicagu in okolici, ki žele imeti svoje priredbe označene v tem seznamu, naj nam sporoče podatke, enako tudi popravke v slučaju pomot.)

Podružnica št. 60 SANS — domača zabava v soboto 15. maja v Tomazinih prostorih, 1902 W. Cermak Road.

Liberty Bell, No. 70 ABZ — piknik v nedeljo 6. junija na Carnovem vrtu v Willow Springsu.

Klub št. 1 JSZ — piknik v korist Proletarca v soboto 17. julija na Keglovem vrtu v Willow Springsu.

"Pioneer" št. 559 SNP — piknik v soboto 7. avgusta v Pilsen parku, Albany in 26. cesta.

Društvo št. 100 SNPJ — piknik v nedeljo 8. avgusta.

Slavija št. 13 SNPJ, slavnost 45-letnice v nedeljo 10. oktobra 1948 v Jednotni dvorani.

Chicago...
Convention City
of the World

175,000 visitors from all over the world attended the Machine Tool Show held in Chicago last September.

Važnost Chicaga za razstave temelji v tem, da je tu sedež mnogih narodnih trgovskih in obrtniških zvez ter kupčevalskih central.

Dalje je Chicago center najudobnejših transportacijskih zvez v Ameriki. Od tu odhajajo in prihajajo vlaki eden vsako minuto... in letala vsake štiri minute. V downtownu je 17.000 udobnih hotelskih sob. Pet velikih avditorijev in velike hotelske dvorane nudijo vse potrebne udobnosti za zborovanja in razstave, katerim je težko dobiti primere kjerkoli drugje.

CHICAGO je nedvomno najpriljubljenejše konvenčno mesto na svetu. V njemu se vrši skozi zadnjih 15 in let več po 800 konvencij z 900 tisoč konvenčnih obiskovalcev.

Tri izmed vsakih pet teh konvencij so ob enem trgovske in obrtne razstave, ki privabljajo kupce z vseh krajev dežele in iz inozemstva. Nobeno drugo mesto ne nudi toliko trgovskih ugodnosti in priložnosti za snidenje ter dobavo informacij.

Plan to visit the great CHICAGO RAILROAD FAIR on the lake front 1948-July thru Labor Day

For more information, communicate with the TERRITORIAL INFORMATION DEPARTMENT
Marquette Building—140 South Dearborn Street, Chicago 2, Illinois—Phone RA 4444 1617

COMMONWEALTH EDISON COMPANY

SLOVENSKE IN ANGLEŠKE KNJIGE

Največja slovenska knjigarna v Zed. državah

Pišite po cenik PROLETARCU

2301 S. LAWDALE AVENUE
CHICAGO, 23, ILLINOIS

J.I. H. GRADICH BYA EADWAL 20 2801

A SWORD OVER LABOR

We do not share the opinion of those people who seem to believe that Judge Goldsborough was lenient in not sending John L. Lewis to prison for civil contempt of court. As a matter of fact, we are discounting the Lewis factor very heavily in considering Judge Goldsborough's decision to permit the contempt matter to hang over the mine union leader.

We look upon that action as a threat, not merely to Lewis, but to the entire working class.

As the situation now stands, anything that Lewis may do in the future may, at the option of the Court, result in imprisonment for John L.—not on the basis of his subsequent actions, but for what he has already done.

That is a sword over Lewis. But it is a weapon that may just as well be used to menace the freedom to act of any other or all union leaders.

If Lewis is intimidated by the possibilities of the situation that has been established by court decree, his value as a union official is destroyed. Viewed from that angle, the entire labor movement is stultified and neutralized.

We are not trying to sum up a situation that is developing here in the United States in a single word. But we can't help fearing that, in the use of government power to keep owners in "correct" relation with workers in this class society, the American people are heading toward a condition that contains the essentials of total control by government.

Having said that, it is also in order to question whether, after all, class privileges and the system that foster them can be preserved in any other way than by warping and ultimately destroying forms and processes that have hitherto been associated with democracy.

It seems to us that if people really want to be free they must turn to Socialism as the only economy that can afford to tolerate freedom.—Reading Labor Advocate.

PENSIONS FOR RETIRED

National attention has been focused in recent months on the need for pensions for aged workers who retire. The worker who retires at age 62 to 65 is entitled to a pension adequate to support himself and his wife, and the job ought to be handled by the United States Government to cover ALL workers, not only those in a few industries.

Teachers have adequate pensions because they've built up their own pension funds and most states also levy taxes for their pensions. Police and firemen likewise receive adequate pensions in the same way.

Why are workers in industry neglected? Why shouldn't the United States government, through social security, see to it that a pension of at least \$100 monthly is paid to every worker who retires and who has contributed to the social security fund? Why shouldn't an additional \$100, or at least \$75, be granted for the wife of the retired worker?

Certainly that is not too much to ask of the richest nation on earth, particularly when it is noted that most of the funds are contributed by the workers.

Let's have some action on this question from Congress NOW.—The Progressive Miner.

REFLECTIONS

By Raymond S. Hofses

MILLIONS OF AMERICANS

are being browbeaten and confused by that word "freedom."

When I say the "word" that's exactly what I mean. I'm not talking about the fact of freedom, because I'm starting a column, not a book. But what I want to say as briefly as possible is that "freedom" is stressed to control workers.

Rank and file citizens generally think they are concerned about freedom when, as a matter of fact they're not. They want decent jobs and good wages and a degree of leisure. They want security above all else. And to get those things they have been sacrificing various measures of freedom ever since human beings developed the intelligence to organize into tribes.

Controls — which define, limit and, in rather broad areas of life, destroy freedom — are the price that individuals pay for the material benefits they enjoy and the security of their possessions and their lives.

THE PEOPLE WHO bombard the ears of all of us with the "word" know that absolute freedom is a myth, and so they modify their language by describing the spheres in which men may be free. The late Franklin D. Roosevelt talked about four freedoms, but didn't promise absolute freedom. And men like George Sokolsky, the columnist, and certain labor leaders too, talk about the "freedom of choice," which Roosevelt forgot, and place it at the top of the list of desirable freedoms.

Now, that is a freedom that very few of us have. Most people would work and live differently if they could be choosy. But they can't. In the very beginning and all down through their active lives, workers don't pick and choose the jobs that determine everything else they are free to do. So far as the law of the land is concerned, they are "free" to accept and refuse, of course. But the economics of the society in which they live forbids selection. Most workers take what they can get and, having fit themselves into the pattern of their industrial surroundings, keep on the

groove" if they can.

"FREEDOM OF CHOICE" is a luxury that can be enjoyed only by individuals who control their own means of making a living, and then only in a limited degree. And when such individuals do choose they generally subtract from the freedom of people who lack economic controls.

Here in Reading the other week there was an example of how costly the "freedom to choose" may be to ordinary people.

The owners of Vanity Fair Silk Mills, an industry that has hired workers for more than two generations, made the choice of closing their plant and having their products made in a southern community.

Well, they were "free" to make that choice. But the more than 400 workers whose jobs were abolished suddenly discovered that such freedom isn't doing them any good. They don't like it. They'd rather that the Vanity Fair owners' could be restrained and controlled.

IF THE WORKERS of Vanity Fair would only think deeply enough, they'd probably realize that right now they are about as close to being really "free" as workers can be under a capitalist economy. They can choose to go to the movies or to walk in the park or to take long walks in the country. Up to a few weeks ago they were being held to the Vanity Fair owners and had to account for their time and their actions. But now they may choose to go to hell, so far as those same owners are concerned.

That's the kind of "freedom to choose" that the capitalist private-profit economy gives to working people.

From Bad to Worse

"How's your insomnia?"
"Worse. Can't even sleep when its time to get up."

Change of Mind

"I've changed my mind!"
"Thank goodness! Do you think it works any better now?"

THE MARCH OF LABOR

A GROUP OF BALTIMORE DOCTORS ORGANIZED BY THE AMERICANS FOR DEMOCRATIC ACTION TREATED WITHOUT CHARGE MEMBERS OF THE SHIPYARD WORKERS-CIO ON STRIKE AGAINST BETHLEHEM STEEL DURING THE COURSE OF THE STRIKE.

TWO-THIRDS OF THE FARM POPULATION GETS ONLY ONE-FIFTH OF THE FARM INCOME.

THE U.S., WITH 7% OF THE WORLD'S POPULATION, HAS 61% OF THE WORLD'S AUTOMOBILES.

THE BEST HATS AND CAPS ARE UNION-MADE. BE SURE YOURS ARE UNION-MADE; LOOK FOR THE UNION LABEL IN YOUR NEXT HAT ORDER.

"Rubber Lobby" Likes This Bill

As LABOR has said before, we nearly lost World War II because a "cartel" and patent agreement between the German I. G. Farben combine and Standard Oil blocked development of synthetic rubber in the United States, and, on top of that, our supply of natural rubber from the Far East was cut off by the Japs.

With that experience so fresh in mind, will we again make the same kind of mistake? It seems so, judging by a bill which has been approved by Congress.

During the war, Uncle Sam hastily spent nearly a billion dollars to build plants for manufacture of synthetic rubber. The private companies which operated those plants for the government agreed to "pool" all their discoveries and patents.

In other words, all inventions and improvements made by any of them could be used by all the rest, so synthetic rubber could be perfected and produced as fast as possible.

Now that "patent pooling" is ended by the bill just passed, Congress tells synthetic rubber manufacturers they can lock up their discoveries, instead of sharing them. They can use patents to block, instead of promote, progress in this important new industry.

Who will benefit by the change? Certainly not the American people. It may increase the profits of a few large American manufacturers, but it will mainly benefit powerful British and Dutch interests which have vast rubber plantations in the Far East—and a strong lobby in Washington.

The more development of synthetic rubber is held back here, the easier those interests can regain their old monopoly for natural rubber. That means fewer jobs for American workers, and, also, risk of another rubber scarcity in a future war. — Labor.

WE SEE BY THE PAPERS

A dead man voted against the union shop in a Wenatchee, Washington, election. It happened when the union petitioned the NLRB for a union shop election. It was announced that all workers on the payroll, as of that date, would be eligible to vote.

A few days later one of the workers died. Under the Taft-Hartley Law all those eligible who don't cast their ballots, are counted as voting against the union shop. So the dead man was counted as voting "No."

Communists, a Korean lecturer told the Maryland Federation of Women's Clubs, may be likened to apples, tomatoes, and watermelons. Discussing conditions in her native land, Mrs. Induk Pakh said there are three kinds of Communists:

1. Apple Communists, red on the outside, but white on the inside.
2. Tomato Communists, red on the outside and red on the inside.
3. Watermelon Communists are green on the outside, but deep red on the inside.

Most "dangerous of all," Mrs. Pakh said, is "the watermelon type."

Leland M. Woods, head of a chain of alcoholic cure institutions, has been sued for divorce in Los Angeles on the ground he is always drunk.

His wife charges he drinks so much he no longer can attend to the cares for other people which has made him a \$1,500,000 fortune.

Mississippi, one of the three States still clinging to their archaic State-wide prohibition laws, has finally seen the light in regard to a workmen's compensation law.

What's Wrong with "G-I" Training?

It may be too late for Congress to do anything about it, but state governors, legislatures and veterans' organizations should get busy and take steps to reduce the "gypping" of ex-servicemen who are taking school and on-the-job training under the "G-I Bill of Rights."

The necessity for more protection is emphasized by two developments:

1. The Veterans' Administration reports that only 75,000 men have finished their on-the-job training, 192,000 are still taking it, and 703,000 have quit.

Some would have quit under any circumstances, but when nearly two of each three drop out here must be something radically wrong. Obviously, many of the veterans find their job training is a fake, and that they are being victimized by unscrupulous employers.

2. The Veterans' Administration announces that it has "relieved its training officers of all responsibility for direct supervision of veterans in training under the GI Bill."

Hereafter, the VA said, the job of protecting veterans against fake schools and crooked employers will be up to "state approval agencies" even more than it has been in the past.

Some state governments have cooperated with organized labor to see that veterans get real apprentice courses and other worthwhile training. Other states have let employers get away with anything they choose to call "on-the-job" training, with Uncle Sam subsidizing low wages through the GI Bill "allowances."

Many states have also approved "phony" schools which have no real claim to be genuine colleges or universities.

These conditions must be corrected, or, to a large extent, the GI school and job training will go down in history as an expensive farce and scandal.—Labor.

Why Worry About Those Commies?

The Department of Justice has sent local police forces secret information files on communists and fellow travelers so that they can keep them under surveillance.

The un-American Committee is trying to put through a bill to make the Communist Party give it a list of all its members, and for "front" organizations to make membership records available.

Representative Mundt, acting chairman of the committee, on the same day did some reckoning about resources of Russia and 11 satellite nations and the rest of the world. He reckons the "rest of the world" has 92.6 per cent of crude oil output and 90.7 per cent of proved oil resources; 91.5 per cent of smelter output of copper; 87.5 per cent of population; 84.8 per cent of coal production; 82.5 per cent of pig iron production; 82 per cent of iron ore output; 80.7 per cent of steel ingot production, and 70.9 per cent of wheat. According to his own reckoning it remains a puzzle what he's so worried about. Could it be the remaining 12.5 per cent of the population with their scant resources? Or could it be just that ornery working class that wants more and more and more?

Low Income

An income of \$4,500 a year is now "low income," according to Justice Louis A. Valente of the New York Supreme court.

He made that finding when he threw out a suit to prevent the city building 6,000 apartments for low-income families.

Such an income today is about the equal of \$1,788 before the war, Valente held.

Britain Suspends the Death Penalty

LONDON, England—By a vote of 245 to 222, the British House of Commons has suspended the death penalty for murder or any other crime except "high treason, piracy with violence, and sabotage of the Royal Dockyards." The suspension is for a trial period of five years.

The Labor government was against this move, but let Labor members of Parliament vote according to their individual convictions.

CLASS WAR CASUALTY

The other day Santo Cicardo, a striking member of the United Packinghouse Workers union, was run down by a truck and killed on the picket line in Chicago.

Fellow strikers blamed the packinghouse owners for the tragedy, and not without reason. The fact that the truck was driven by another worker who refused to be halted by the pickets doesn't determine moral guilt. For in every war it is the master class who really foment the conflict, direct the slaughter and finally write the peace. The common soldier who does the shooting is merely used to serve a purpose which, all too often he does not recognize or understand.

However it is unfortunate, but nevertheless true, that workers have not seen the necessity of ending an economic system that causes wars on the economic front within nations as truly as on the military front between nations. They still vote for capitalism. They still reject the task of socializing the means of production and distribution and inaugurating an economy under which all wealth would be produced for the benefit of workers.

When a Chicago truck crushed out the life of one striker the results of capitalism were dramatized in a single tragedy. But daily, and even in this richest-of-all nations, there are millions of minor tragedies in the homes of those who slowly die—in spirit and hope, if not in body—because of the basic evil of private profit for which the workers vote.

Surely, the common man pays a heavy price for his folly in tolerating a way of life that divides humanity into two classes—one class that works and produces and lives cheaply and insecurely; another class that owns and collects and lives well and safely.—Reading Labor Advocate.

The First Sign of — What?

Comes now some news which may be the first sign of—what? Washington, D. C., economists and researchers say that folks are not paying their bills as promptly as in the last four years. More people are defaulting on new cars and expensive appliances. There are more repossessions. Inflationary prices which have now put a vicious squeeze on paychecks get the blame for this situation.

Here's a note of cheer: Working people, especially members of unions, are still the best pay and have the best credit. That has always been the case, by the way. Working people spend their money, pay their bills. They are the heart of our American economic system.

LAYOFFS AND COLD WAR

Recently as auto layoffs occurred, newspapers labored to create animosity of auto workers to coal miners, to blame them for causing the lay-off. None mentioned that the lay-offs were part of the cost of "the cold war."

Copper shortages as well as steel shortages long before the miners decided on a holiday until their pension agreement was honored, was leading those charged with industrial mobilization for the various stages of the world power struggle, to say that the production of cars for ordinary human use would have to be curtailed, in order to use the available materials for the purposes of this conflict.

IF AVAILABLE RESOURCES were intelligently used to fill man's wants, the great wounds of war would have been healed before this. New production levels are being reached in Europe as elsewhere, but with little abatement of human suffering, because of the diplomacy of this world power struggle. The meat, the coal, the wheat of eastern Europe is not exchanged with the products of west European industry, lest this exchange enable actual recovery in the sense of meeting human needs.

Despite such lay-offs, the "cold war" economy is as much welcomed by the business community as a bonfire is welcomed by a hobo on a chilly November night—even though there is possibility of conflagration from both. Perpetuation of a situation in which there will be no actual goods for an improvement of the working class standard of living, means that any wage increases that may be granted will necessarily be illusory, and will be refunded by labor over the counter into the coffers of those who granted them the increase. This has been the case for a long time, and the cold war promises to continue it. Meanwhile those trained seals the "labor economists," even when they are on the payroll of the unions, are staging a request performance of urging economic controls to stop inflation, especially the need to "sell" the public on the reciprocals of the type of planning to balance off depression for balancing off inflation.

Such lay-offs as that in autos can come in handy in resisting wage demands, for even though workers refund the wage increases over the counter back to the class that granted them; it leaves more in the hands of the man at the counter than the owners of industry care to release.

Television 'Baby' Growing up Fast

It Makes Full-Size "Movie" Stations and Receiving Sets Multiply

Television is a fast-growing "baby," reports reveal.

For the first time, a television picture was shown recently on a full-size "movie" screen, in a New York City theater. Three rounds of a boxing match were "sent" from Brooklyn to New York, then "relayed" to the screen through an ordinary motion picture projection machine.

In Washington, the Federal Trade Commission announced that it is checking up on "commercial television broadcasts" to see that advertisers do not use them to deceive the public.

This is necessary, the commission said, because television is rapidly becoming an important advertising "medium."

The FTC points out that "22 television stations are now in operation, construction of 71 more has been authorized and applications are pending for 192 more. Network television is already in operation, with plans advancing for commercial network telecasts by five organizations, including the major standard networks."

"Of the 200,000 television sets in use, fully 180,000 were sold in 1947, and 600,000 will be produced during 1948."

Made Japan a Military State

As a series of advertisements used to say: "What is wrong with this picture?"

The Senate Armed Service Committee is holding hearings on bill to conscript American boys in peacetime.

"Peacetime conscription is what made Japan a military state," the committee is told by Dr. Charles Iglehart, who was a member of General Douglas MacArthur's staff in Japan when MacArthur banned conscription or any other kind of militarism for the Japs.

Iglehart told the committee how conscription helped the Japanese militarists get "control over labor, industry, science, newspapers," and the "Diet," as the Jap "Congress" is called.

Yet, he pointed out, "peacetime conscription was of little use" against America, which never had it. "Six-million men in Japan's carefully trained land forces never saw combat, but laid down their arms in total defeat."

A man who sets up for a saint is sure to be a sinner.—Bulwer.

Pride is not a bad thing, when it only urges us to hide our own hurts—not to hurt others.—George Eliot.